MINISTERUL DE INTERNE
DEPARTAMENTUL SECURITĂȚII STATULUI

STRICT SECRET

SARCINILE CE REVIN ORGANELOR DE SECURITATE PENTRU APĂRAREA SECRETULUI DE STAT

Nr. 438

SERVICIUL EDITORIAL ȘI CINEMATOGRAFIC
— 1980 —

MINISTERUL DE INTERNE
DEPARTAMENTUL SECURITĂŢII STATULUI

STRICT SECRET

SARCINILE CE REVIN ORGANELOR DE SECURITATE PENTRU APĂRAREA SECRETULUI DE STAT

Nr. 438

SERVICIUL EDITORIAL ŞI CINEMATOGRAFIC
— 1980 —

— colonel ŞTEFAN ALEXANDRU
— colonel EUGEN PANDELESCU
— colonel ION LEOTICĂ
— lt. col. GHEORGHE COJOCARU

CAPITOLUL I

Importanța apărării secretului de stat în Republica Socialistă România

În sfera preocupărilor actuale pentru transpunerea în viață a programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră un loc de seamă îl ocupă ocrotirea valorilor fundamentale ale socialismului împotriva oricăror încercări de a li se aduce atingere.

În ansamblul măsurilor menite să asigure integritatea acestor valori se înscriu și cele privind apărarea secretului de stat. Dealtfel, luarea unor măsuri diversificate și ferme de protecție a secretelor de stat constituie o cerință de prim ordin a apărării și progresului orînduirii noastre socialiste.

Ca urmare a politicii științifice a Partidului Comunist Român, asistăm la o creștere fără precedent a valorilor materiale și spirituale ale poporului român, se întregistrează progrese deosebite pe toate planurile vieții sociale, se extind permanent relațiile sale cu celelalte țări, se dezvoltă vertiginos cercetarea științifică, amplificîndu-se continuu sarcinile referitoare la apărarea patriei și a avuției sale naționale. În aceste condiții, s-a lărgit considerabil aria datelor și informațiilor ce constituie secrete de stat, unele vizînd valori fundamentale ale socialismului sau domenii de activitate foarte importante. Concomitent a crescut și numărul persoanelor care lucrează cu asemenea date și informații. Din acest context decurge necesitatea imperioasă de a se asigura păstrarea și apărarea, în condiții de deplină securitate, a secretelor de stat. Ajungerea lor în posesia unor puteri străine sau a altor cercuri interesate de peste hotare ar putea aduce grave prejudicii morale și materiale țării noastre, intereselor supreme ale poporului.

După cum se știe, în etapa actuală, se constată o intensificare continuă a acțiunilor serviciilor de spionaj străine de a obține, pe toate căile, cît mai multe date și informații secrete, de a cunoaște activitatea strict internă a organelor noastre de stat.

Atrăgînd atenția asupra acestui aspect, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, comandantul suprem al forțelor noastre armate, spunea : *„...nu trebuie uitat faptul că împotriva țărilor socialiste se desfășoară o intensă activitate de spionaj și diversiune, sub diferite forme“* [1].

Culegerea de informații și date cu caracter secret din toate domeniile, inclusiv din cel militar, constituie principala preocupare actuală a serviciilor de spionaj care uneltesc împotriva țării noastre. Formele și metodele de acțiune sînt adaptate continuu la condițiile apărute ca urmare a dezvoltării relațiilor politice, economice, cultural-științifice, turistice etc. dintre România și celelalte țări ale lumii, indiferent de sistemul lor social-politic.

România reprezintă un obiectiv important în activitatea organismelor guvernamentale de spionaj străine și a altor cercuri interesate — în primul rînd a țărilor occidentale dezvoltate — ce se preocupă asiduu și sistematic de culegerea de date din orice sectoare.

Cu toate că, după cum s-a stabilit, categoriile de informații de care se interesează spionajul sînt deosebit de diverse, se știe că, în principal, sînt căutate date referitoare la :

— evoluția relațiilor politice și economice ale țării noastre cu celelalte state ale lumii, cu referiri speciale la relațiile cu țările socialiste, precum și poziția statului român față de principalele evenimente ce au loc pe plan internațional ;

— dezvoltarea economică a României : potențialul său economic ; perspectivele dezvoltării ramurilor de bază ale economiei naționale ; resursele energetice ale țării ; rezervele de metale prețioase, radioactive, petrol și gaze ; preocupările în domeniul dezvoltării transporturilor și telecomunicațiilor ; planurile de import-export ; balanțele de plăți și credite externe etc. ;

— preocupările țării noastre pe linia întăririi capacității de apărare a statului : organizarea, dotarea, dislocarea, starea pregătirii de luptă și politice a forțelor armate ; caracteristicile tehnico-tactice ale noilor tipuri de armament și ale mijloacelor speciale de luptă ; sistemele de apărare antiaeriană a teritoriului și a populației, precum și a frontierelor de stat ; cooperarea militară și relațiile cu celelalte state participante la Tratatul de la Varșovia ; planurile operative ale acțiunilor militare ; dezvoltarea industriei de apărare etc. ;

— studiile și prognozele privind cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și de introducere a progresului tehnic ; cercetarea fundamentală sau aplicativă care prezintă importanță economică, tehnico-științifică sau militară ; descoperirile și invențiile cetățenilor români ;

— munca operativă a organelor de securitate, în special : mijloacele și metodele de lucru ; persoanele care fac obiectul activității acestora ; rețeaua informativă folosită de organele de securitate ; date despre cadrele din aparat sau cele trecute în rezervă și membrii lor de familie etc. ;

— starea de spirit a populației, mai ales ca urmare a unor evenimente interne sau internaționale, cu referiri concrete la reacția și atitudinea naționalităților conlocuitoare față de acestea.

Avîndu-se în vedere importanța întăririi permanente a sistemului de asigurare a secretului de stat, în documentele de partid și în legislația țării sînt precizate atribuțiile ce revin în acest domeniu, atît conducătorilor organizațiilor socialiste de stat și obștești, cît și tuturor categoriilor de personal muncitor, întregului nostru popor.

Concomitent, documentele de partid și legislația în vigoare stabilesc sarcinile de mare răspundere ce revin organelor de securitate în domeniul apărării secretului de stat.

În sistemul statului nostru socialist, organele de securitate, ca organisme specializate, au misiunea de a acționa cu fermitate pentru apărarea cuceririlor revoluționare ale poporului, pentru a preveni și combate infracțiunile și alte fapte antisociale care pot aduce atingere securității statului.

În documentele adoptate la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977 se sublinia faptul că, în întreaga lor activitate, organele de securitate trebuie să asigure prevenirea oricăror infracțiuni și abateri de la prevederile legale, să ia

---

[1] Nicolae Ceaușescu, *Expunere la Ședința activului central de partid și de stat — 3 august 1978*, Editura politică, București, 1978, pag. 42.

„...măsuri pentru a împiedica săvîrșirea de fapte dăunătoare societății și a oricăror acțiuni ostile, care lovesc în interesele poporului"[1].

Totodată, actele normative în vigoare[2] stabilesc că sarcina principală ce revine organelor de securitate este aceea de a lua măsuri pentru apărarea secretului de stat în cadrul organizațiilor socialiste, a verifica, potrivit legii, modul de aplicare a dispozițiilor legale în acest domeniu și a asigura pregătirea contrainformativă a populației.

Legislația din domeniul apărării secretului de stat și stabilirea relațiilor cu străinii are un profund caracter preventiv, măsurile prevăzute constituind un mijloc important de realizare a obiectivului fundamental : apărarea secretului de stat. Ea cuprinde dispoziții de natură să asigure securitatea valorilor fundamentale ale socialismului și contribuie, în același timp, la dezvoltarea conștiinței revoluționare a maselor, la creșterea vigilenței și combativității împotriva acelora ce pot aduce prejudicii securității statului.

Pornind de la importanța deosebită pe care o are apărarea secretului de stat pentru progresul și securitatea țării, legislația din acest domeniu reliefează cu claritate și fermitate faptul că transmiterea și divulgarea secretelor de stat, pierderea, distrugerea, alterarea sau sustragerea documentelor cu un astfel de caracter, neglijența în păstrarea unor asemenea documente de natură să pună în pericol interesele economice, tehnico-științifice, militare sau politice ale statului, precum și orice alte încălcări ale normelor privind apărarea secretului de stat constituie fapte antisociale ce sînt pedepsite de legea penală sau, după caz, de cea contravențională.

Legislația privind apărarea secretului de stat și stabilirea relațiilor cu străinii răspunde unor cerințe majore de ordin etic și moral : ocrotirea a tot ceea ce poporul român a făurit și creează prin munca și talentul său, ca și demascarea la timp a oricărei încercări de a lovi în orînduirea noastră socialistă.

Prin această legislație se stabilesc răspunderi precise pentru toți factorii cărora le revin sarcini în direcția apărării secretului de stat și a stabilirii relațiilor cu străinii, inclusiv pentru organele de securitate.

Ținînd seama de concluziile și de învățămintele desprinse din documentele de partid, din indicațiile prețioase ale secretarului general al partidului și de prevederile actelor normative în vigoare, pentru prevenirea scurgerii de informații și apărarea datelor și documentelor cu caracter secret de stat, organele de securitate acționează în următoarele direcții principale :

— îndeplinesc obligațiile ce le revin din legislația în vigoare privind apărarea secretului de stat și stabilirea relațiilor cu străinii ;

— organizează și desfășoară muncă informativ-operativă în obiective, locuri și medii, în scopul prevenirii, descoperirii și curmării oricăror fapte de natură să aducă atingere secretului de stat ;

— contribuie la educarea cetățenilor în spiritul vigilenței revoluționare, al apărării secretului de stat, al combativității împotriva tuturor celor care încearcă, într-un fel sau altul, să divulge sau să transmită date cu caracter secret de stat.

În stabilirea de către organele de securitate a măsurilor ce se impun pentru aplicarea în practică a sarcinilor ce le revin cu privire la apărarea secretului de stat trebuie să se pornească de la specificul fiecărui obiectiv în parte, respectiv să se aibă în vedere, printre altele, numărul și importanța datelor ce urmează a fi apărate, persoanele care au acces la ele și frecvența relațiilor cu străinii.

[1] *Conferința Națională a Partidului Comunist Român — 7—9 decembrie 1977*, Editura politică, București, 1978, pag. 461.
[2] A se vedea anexa de la sfîrșitul lucrării. (N.A.)

CAPITOLUL II

Obligațiile ce revin organelor de securitate din legislația privind apărarea secretului de stat

Traducerea în viață a obligațiilor ce revin organelor de securitate din legislația privind apărarea secretului de stat și stabilirea relațiilor cu străinii implică răspunderi deosebite pentru ofițerii ce au atribuții pe această linie, o înaltă competență profesională, exigență sporită și fermitate față de toate abaterile de la normele legale. De aceea, se cere tuturor cadrelor cunoașterea profundă a actelor normative ce reglementează acest domeniu de activitate.

Obligațiile ce revin organelor de securitate din legislația menționată sînt următoarele :

1. Controlarea periodică a modului de aplicare a dispozițiilor legale privind apărarea secretului de stat în organizațiile socialiste.

Aceasta constituie una din principalele obligații ce revin organelor de securitate din Legea nr. 23/1971 privind apărarea secretului de stat și Decretului nr. 121/1978 privind organizarea și funcționarea Ministerului de Interne.

Scopul principal al activității de control în domeniul apărării secretului de stat și al modului de stabilire a relațiilor cu străinii îl constituie verificarea felului în care se aplică în cadrul organizațiilor socialiste dispozițiile legale, depistarea cazurilor de încălcare a acestora, cauzele ce le-au generat și hotărîrea măsurilor obligatorii ce trebuie întreprinse pentru înlăturarea lor.

Controlul pe linia apărării secretului de stat are ca obiect fie cunoașterea de ansamblu a modului cum sînt aplicate prevederile legale, fie constatarea felului cum se respectă normele în unele domenii. El poate fi executat de ofițeri ce au în răspundere obiectivele ori, atunci cînd este cazul, de colective din care să facă parte și ofițerii cu atribuții pe linia apărării secretului de stat. Conform ordinelor în vigoare, în obiectivele deținătoare de secrete și care au frecvente relații cu străinii, se va organiza anual cîte un control de fond, acordîndu-se prioritate ministerelor, organelor centrale de sinteză, întreprinderilor cu profil de apărare, celor din sistemul comerțului exterior, institutelor și sectoarelor cu profil de cercetare, centrelor de calcul electronic și unităților rezervelor de stat.

Indiferent de natura controlului, acesta trebuie să fie organizat pe baza unui plan tematic, prin care să se stabilească, de la început, obiectivele urmărite. Planurile tematice vor cuprinde, în esență, următoarele probleme :

— modul în care conducerea organizației socialiste și-a îndeplinit obligațiile, date prin lege, referitoare la desfășurarea activității de apărare a secretului de stat, precum și de asigurare a controlului permanent asupra aplicării dispozițiilor legale ;

— respectarea normelor de evidență, clasificare, întocmire, multiplicare și manipulare a documentelor secrete de stat și de serviciu ;

— modul cum sînt păstrate documentele secrete de stat ;

— condițiile în care se efectuează, atît în țară cît și în străinătate, transportul documentelor secrete de stat ;

— modul de organizare a accesului în obiective al personalului muncitor propriu și din alte organizații socialiste ;

— cum se respectă prevederile legale privind accesul străinilor în obiective (aprobări, însoțiri, ecusoane etc.) ;

— modul de aplicare a prevederilor legale referitoare la accesul străinilor în unitățile și locurile de muncă de importanță deosebită pentru apărarea secretului de stat.

Obiectivele tematice ale fiecărui control trebuie stabilite cu mult discernămînt, în funcție de datele operative obținute prin supravegherea informativă și în raport cu profilul unităților ce se propun a fi controlate, de constatările anterioare și sarcinile ce au survenit pe parcurs.

Așa, de exemplu, la întreprinderile de comerț exterior se vor avea neapărat în vedere obiective, ca : modul cum sînt

clasificate documentele precontractuale prevăzute de lege a fi categorisite ca secrete de stat; cum se transportă documentele secrete de stat ori de serviciu în străinătate; dacă sînt respectate normele legale privind discuţiile cu străinii etc.

La un obiectiv cu profil de cercetare se va verifica dacă sînt respectate măsurile stabilite privind accesul în locurile unde se execută cercetări cu caracter secret de stat, dacă temele de cercetare cu caracter aplicativ şi invenţiile sînt lucrate cu respectarea normelor de evidenţă, întocmire, multiplicare, manipulare şi păstrare a documentelor secrete de stat etc.

Obiectivele tematice ale controalelor trebuie să fie urmărite în totalitatea lor şi cu multă exigenţă. Pentru aceasta, se vor folosi metode diferite, printre care cea mai eficientă este verificarea prin confruntare a tuturor formelor de evidenţă (caiete de ciorne, registre de multiplicare şi evidenţă, condici de predare etc.). În timpul verificării se va avea în vedere urmărirea tuturor aspectelor din planul de control tematic la un număr cît mai mare de persoane, astfel încît să se poată desprinde concluzii temeinic fundamentate privind aplicarea legislaţiei.

Pentru a fi cît mai eficient, controlul tematic trebuie să se execute pe baza datelor obţinute de la reţeaua informativă. De exemplu, dintr-un obiectiv s-au obţinut informaţii că unele persoane scot din instituţie documente secrete de stat şi de serviciu şi le duc, sub diferite motive, la domiciliu. A fost organizat un control la intrarea personalului în sediu şi s-a constatat că însăşi persoana de la compartimentul special a păstrat peste noapte la domiciliul său un caiet cu extrase din telegrame secrete de stat cu care în ziua precedentă se deplasase la ministerul tutelar şi pe care nu l-a mai dus la întreprindere la terminarea programului de lucru. Acestei persoane i s-a retras avizul de a mai lucra la compartimentul respectiv, fiind, totodată, sancţionată contravenţional. Într-un alt caz, s-au obţinut informaţii că unele date privind punctul de vedere al părţii române pentru tratativele cu un partener străin au fost divulgate. În cadrul măsurilor propuse pentru clarificarea cazului s-a prevăzut şi efectuarea unui control de fond în organizaţia socialistă respectivă. Cu acest prilej, s-a stabilit că aici s-au comis grave încălcări ale normelor de lucru cu documentele secrete. Astfel, materialele elaborate nu erau clasificate în raport cu informaţiile şi datele ce le conţineau şi, drept urmare, ciornele şi exemplarele multiplicate în mai multe variante nu au fost luate în evidenţă, circulînd la un număr mare de persoane din mai multe organizaţii socialiste. În final, pe baza constatărilor făcute, s-au stabilit măsuri concrete pentru înlăturarea gravelor neajunsuri. Dar, în mod firesc, s-a pus întrebarea: care a fost contribuţia reţelei informative în legătură cu apărarea secretului de stat dacă asemenea grave neajunsuri, precum şi altele constatate în timpul controlului, nu au fost semnalate la timpul potrivit.

În timpul controalelor, aportul reţelei informative este preţios, ea putînd semnala, dacă este instruită corespunzător, abaterile de la prevederile legale, modul cum reacţionează cei controlaţi, eventualele încercări ale unor persoane de a acoperi, într-un fel sau altul, neajunsurile şi greşelile.

Odată terminat controlul, rezultatele sale vor fi consemnate în procesul-verbal, care trebuie să ofere cadrelor cu drept de decizie un tablou veridic asupra a ceea ce s-a realizat, a deficienţelor constatate şi a măsurilor ce se impun a fi luate pentru lichidarea lor.

Procesul-verbal astfel încheiat va fi prezentat conducătorului organizaţiei socialiste, care va semna de luare la cunoştinţă. Cînd prin controale se constată anumite încălcări ale normelor legale, acestea se impun a fi prelucrate de conducătorii obiectivelor cu întregul personal din subordine.

Sancţiunile contravenţionale aplicate se vor menţiona în procesul-verbal de control.

Faptele de încălcare a normelor privind apărarea secretului de stat, ce nu întrunesc elementele constitutive ale vreunei infracţiuni, trebuie sancţionate contravenţional, cu avertisment sau amendă, numai dacă:

— fapta constituie contravenţie şi este prevăzută a fi sancţionată de Legea nr. 23/1971 (art. 60) sau Decretul nr. 160/1978 (art. 26);

— nu a expirat termenul de prescripţie prevăzut de lege, adică aplicarea sancţiunii contravenţionale să se facă în cel mult 3 luni de la data săvîrşirii faptei şi o lună de la data constatării.

Din analiza modului cum s-au aplicat sancţiunile contravenţionale rezultă că au existat cazuri de sancţionare a unor persoane pentru fapte ce nu erau prevăzute expres de lege ca fiind de natură contravenţională sau care, conform legii, erau prescrise ori existau situaţii de nerespectare a formelor de procedură.

De exemplu, la un centru teritorial de calcul s-au aplicat mai multe amenzi contravenţionale unor persoane care, în

afara programului de lucru, au lăsat pe birouri documente secrete de serviciu. Sancțiunile aplicate nu erau legale, întrucît art. 60 din Legea nr. 23/1971 nu stabilește că asemenea fapte sînt considerate contravenții și deci pedepsite cu amendă.

În ceea ce privește procedura de constatare și aplicare a sancțiunilor contravenționale, prevederile Legii nr. 23/1971 trebuie să fie completate cu cele ale legii privind stabilirea și sancționarea contravențiilor.

Aplicarea de sancțiuni contravenționale la Legea nr. 23 din 1971 se face de către ofițerii de securitate pentru toate faptele prevăzute de art. 60, ofițerii și subofițerii de miliție pentru cele prevăzute de art. 60 lit. „b" (nerespectarea regulilor de acces în organizațiile socialiste) și de către conducătorul compartimentului de muncă din care face parte contravenientul sau al celui unde s-a produs contravenția, pentru faptele prevăzute de art. 60 lit. „a", „b", „c", „d" și „f".

2. Sprijinirea organizațiilor socialiste in vederea bunei desfășurări a activității de evidență, întocmire, multiplicare, manipulare, păstrare și transport a documentelor secrete de stat și de serviciu.

Rezultatele bune obținute pe linia aplicării legislației din domeniul apărării secretului de stat sînt determinate și de sprijinul acordat de organele de securitate, atît în vederea organizării activităților cu documentele secrete, cît și în timpul desfășurării lor.

Încă de la începutul acestor activități, ofițerii de securitate, împreună cu conducătorii organizațiilor socialiste, vor trebui să stabilească amplasarea încăperilor destinate compartimentelor speciale, astfel încît ele să corespundă cît mai bine condițiilor stabilite de lege.

Pe baza cunoașterii situației concrete din obiective, este necesar să se stabilească locurile unde se execută lucrări cu caracter secret de stat sau tehnologii de producție cu elemente considerate noutăți tehnico-științifice, stațiile pilot etc., ce impun măsuri speciale în legătură cu limitarea accesului unor categorii de persoane, inclusiv al străinilor. De asemenea, trebuie să fie nominalizate locurile de muncă al căror personal muncitor va purta semne distinctive. Toate aceste reguli vor fi cuprinse în regulamentele de ordine interioară, la elaborarea cărora ofițerul de securitate își va aduce contribuția.

De la caz la caz, în organizațiile socialiste unde circulația datelor și informațiilor secrete de stat este mare, de comun acord cu conducătorii lor, se pot stabili și reguli de codificare a acestora, astfel încît ele să nu fie cunoscute decît de către personalul autorizat.

Principalul ajutor ce poate fi acordat de către ofițerii de securitate este instruirea personalului muncitor încadrat la compartimentele speciale de documente secrete de stat sau la cele de protocol în legătură cu modul de aplicare unitară a prevederilor legale în raport de specificul organizației socialiste respective.

Instruirea se va asigura individual de către ofițerii care au în răspundere informativ-operativă obiectivele în cauză, împreună cu un ofițer din compartimentul de specialitate. Periodic, se vor organiza convocări de instruire la nivelul organului central de specialitate (pentru organizațiile socialiste din Capitală) și la nivelul inspectoratelor județene (pentru organizațiile socialiste de pe raza lor de competență).

Nici o persoană de la compartimentul special de documente secrete și de protocol nu trebuie să-și înceapă activitatea pînă cînd nu este temeinic instruită, inclusiv în ceea ce privește cunoașterea și înțelegerea corespunzătoare a legislației din domeniul apărării secretului de stat.

Totodată, ofițerii de securitate sînt obligați să sprijine personalul muncitor ce are acces la date, informații și documente secrete de stat, mai ales în ceea ce privește înțelegerea corectă — în litera și spiritul legii — a obligațiilor ce revin acestuia referitoare la apărarea secretului de stat și de serviciu, lucru ce se poate realiza în cadrul adunărilor în care se popularizează legislația în acest domeniu, dar mai ales în timpul controalelor, prin discuțiile individuale purtate pe marginea unor neajunsuri constatate.

3. Acordul Ministerului de Interne pentru înființarea compartimentelor speciale de documente cu caracter secret de stat.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 23/1971, la organizațiile socialiste cu un volum mare de informații, date și documente secrete de stat se organizează compartimente speciale pentru evidența, întocmirea, multiplicarea, manipularea, păstrarea și transportul acestora. Compartimentele respective

vor fi înfiinţate de conducerea organului central sau de comitetul executiv al consiliului popular judeţean ori al municipiului Bucureşti, cu acordul Ministerului de Interne.

Înfiinţarea unor asemenea compartimente presupune, neapărat, numirea uneia sau mai multor persoane care, în exclusivitate, se vor ocupa de activităţile amintite.

Aşa cum prevede legea, la înfiinţarea lor, trebuie să se aibă în vedere volumul şi valoarea documentelor, precum şi frecvenţa folosirii acestora de către personalul muncitor. De aceea, se justifică cererea de înfiinţare a unui compartiment special chiar dacă volumul de documente secrete de stat nu este prea mare, atunci cînd ele au valoare deosebită şi sînt frecvent folosite de multe persoane din organizaţia socialistă în cauză.

Acordul pentru înfiinţarea unor compartimente speciale se dă, la cererea ministerelor, celorlalte organe centrale sau a comitetelor executive ale consiliilor populare judeţene, respectiv al municipiului Bucureşti, de către conducerea Ministerului de Interne. Compartimentul specializat din ministerul nostru, împreună cu unitatea care are în răspundere obiectivul respectiv, va analiza cererea primită şi, după o verificare prealabilă privind volumul muncii viitoare, va face propuneri pentru a se răspunde solicitantului.

La amplasarea compartimentelor destinate păstrării şi arhivării documentelor ce constituie secrete de stat se va avea în vedere ca ele să asigure integritatea şi securitatea acestora.

4. Avizarea unor categorii de personal muncitor.

Potrivit prevederilor Legii nr. 23/1971, organele Ministerului de Interne îşi dau avizul pentru următoarele categorii de persoane :

— personalul încadrat la compartimentele speciale de documente secrete sau cel care exercită — prin cumul — atribuţii de evidenţă, întocmire, multiplicare, manipulare, păstrare şi transport a documentelor secrete de stat (din organizaţiile socialiste unde nu sînt înfiinţate compartimentele speciale) ;

— şefii sau secretarii de cabinete de la Marea Adunare Naţională, Consiliul de Stat, Consiliul de Miniştri, de la miniştri, ceilalţi conducători ai organelor centrale, de la miniştri secretari de stat, adjuncţii miniştrilor sau ceilalţi conducători

ai organelor centrale, de la secretarii de stat şi asimilaţii acestora, de la preşedinţii comitetelor executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, precum şi persoanele care execută sarcini similare cu ale şefilor sau secretarilor de cabinete la conducătorii centralelor industriale şi ai marilor întreprinderi ;

— personalul reprezentanţelor permanente române în străinătate, care, în îndeplinirea atribuţiilor de serviciu, urmează să lucreze sau să consulte date şi documente ce constituie secrete de stat ;

— persoanele împuternicite să îndeplinească sarcini legate de predarea şi primirea corespondenţei secrete de stat şi de transportare a acesteia la punctele de colectare - distribuire sau la destinatarii care au sediul ori reşedinţa în aceeaşi localitate cu expeditorul.

În conformitate cu ordinele conducerii ministerului, avizul se va da numai persoanelor care prezintă suficiente garanţii politice, profesionale şi morale pentru a lucra cu documente secrete de stat ori în locurile unde se concentrează date şi informaţii cu un asemenea caracter şi care, totodată, trebuie să îndeplinească unele condiţii, ca : răspundere în muncă, bună pregătire profesională, spirit de vigilenţă, iniţiativă etc. În concepţia legiuitorului aceste persoane constituie un sprijin preţios al conducătorului organizaţiei socialiste şi al ofiţerului de securitate în aplicarea prevederilor legale referitoare la apărarea secretului de stat. Este recomandabil ca aceste locuri să fie incadrate cu ofiţeri din rezerva Ministerului de Interne ori a Ministerului Apărării Naţionale, foşti activişti de partid sau de U.T.C., soţii (soţi) ale cadrelor militare active.

Toate avizele şi acordurile se dau în scris, pe baza cererii formulate de organizaţiile socialiste în cauză.

În situaţiile cînd din verificările asupra unor persoane apar probleme de securitate, se vor lua măsuri pentru a preveni accesul acestora la date şi informaţii secrete de stat şi se va acţiona pentru a li se retrage avizul. În asemenea cazuri, se va proceda cu mult tact, astfel încît, sub nici o formă, să nu se înţeleagă că măsura respectivă a fost impusă de organul de securitate.

În relaţiile cu persoanele încadrate la compartimentele de protocol sau de documente secrete se impune ca ofiţerii de securitate să asigure înţelegerea politică a sarcinilor ce revin cadrelor respective. Este necesar să se creeze un climat de

apropiere a acestora față de organele de securitate, astfel încît să fie determinate să sprijine activ măsurile ce se întreprind pentru apărarea secretului de stat și prevenirea scurgerii de date și informații cu un astfel de caracter.

Pentru a preveni accesul unor persoane necorespunzătoare la secretele de stat, în baza ordinului conducerii ministerului, organele de securitate, fiecare în raport cu competența stabilită, vor lua măsuri de verificare și cunoaștere a întregului personal muncitor aprobat de conducători să lucreze cu date, informații sau documente cu caracter secret de stat ori în locuri unde se execută lucrări cu un asemenea caracter.

Verificările de securitate asupra deținătorilor de secrete vor trebui să fie efectuate dîndu-se prioritate celor care lucrează în ministere și organe centrale de sinteză, institute de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, precum și celor din domeniul industriei de apărare și din sectoarele de comerț exterior.

În vederea asigurării unei munci de calitate privind verificarea și cunoașterea deținătorilor de secrete trebuie să se aibă în vedere ca în liste să figureze numai acele persoane care în mod efectiv lucrează sau au acces la date și informații secrete de stat. Întocmirea fără discernămînt a listelor va determina verificarea unui număr mare de persoane, care, pe lîngă irosirea forțelor, nu poate asigura cunoașterea corespunzătoare a acestora.

În toate cazurile cînd despre unii deținători de secrete se obțin informații de primă sesizare din care reiese că au o comportare necorespunzătoare, întrețin relații neoficiale cu străinii, au fost angrenați la activități ostile statului nostru etc., trebuie să se acționeze cu operativitate pentru luarea lor în lucru și clarificarea suspiciunilor.

Tărăgănarea clarificării informațiilor existente despre deținătorii de secrete, menținerea celor necorespunzători timp îndelungat în locurile respective de muncă constituie un pericol real pentru secretul de stat, o cale de scurgere a informațiilor.

5. Avizarea listelor cuprinzînd informațiile, datele și documentele ce constituie secrete de stat.

Legislația în vigoare stabilește că ministerele, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor întocmi liste cu documentele, datele și informațiile secrete de stat. Acestea vor cuprinde atît documentele elaborate la nivelul lor propriu, cît și cele întocmite în cadrul unităților subordonate. În liste vor fi incluse informațiile, datele și documentele clasificate ca secrete de stat prin hotărîrea Consiliului de Miniștri, precum și cele care, deși nu sînt menționate în mod expres în ea, prin conținutul lor, au totuși, în mod vădit, caracter secret de stat.

Listele cu date, informații și documente secrete de stat pot fi puse în aplicare numai după ce Ministerul de Interne își dă avizul. Lucrările pregătitoare pentru avize sînt întocmite de compartimentul de specialitate pe plan central în cooperare cu ofițerii care desfășoară muncă informativă în obiectivele în cauză.

La întocmirea listelor, trebuie să se aibă în vedere ca acestea să cuprindă toate categoriile de documente care intră sub incidența legii, cu formulări clare, specifice ramurii respective de activitate.

6. Eliberarea autorizațiilor speciale pentru fotografierea, filmarea sau executarea lucrărilor de artă plastică.

Organele Ministerului de Interne au obligația să elibereze autorizații speciale pentru fotografierea ori filmarea din avion sau oricare alt aparat de zbor pe teritoriul Republicii Socialiste România.

De asemenea, se eliberează astfel de autorizații în cazurile cînd se fotografiază, filmează sau se execută lucrări de arte plastice cu privire la :

a) întreprinderile industriale sau secțiile acestora unde se execută produse interesînd apărarea națională, ori încep sau se experimentează tehnologii de producție cu elemente considerate noutăți tehnico-științifice, precum și stațiile pilot ;

b) armamentul militar și tehnica de luptă, cu excepția celor scoase la paradele militare ;

c) construcțiile militare de orice natură, poligoanele, aerodromurile și porturile militare, cu excepția celor ce se vor stabili de Ministerul Apărării Naționale și Ministerul de Interne.

Referitor la această prevedere legală, trebuie să se analizeze cu multă atenție dacă cererile pentru asemenea autorizații sînt întemeiate. Au fost cazuri cînd pentru realizarea unor filme nu se impunea executarea de filmări din aer. De exem-

plu, unul dintre studiourile cinematografice urma să toarne un film despre producţia de tractoare românească. Pentru aceasta, s-a solicitat, dar nu s-a aprobat, filmarea din elicopter a unei zone privind judeţul Braşov, toată Valea Prahovei, Munţii Făgăraş, cu şoseaua Transfăgărăşană etc., locuri unde sînt amplasate obiective economice importante, întreprinderi cu profil de apărare, precum şi unităţi militare.

În cazul cînd se eliberează autorizaţii de filmare, în prealabil, vor fi luate măsuri pentru verificarea temeinică a personalului din echipa de filmare, în scopul prevenirii unor acţiuni ostile intereselor statului nostru, ca transmiterea de informaţii secrete, deturnări de aeronave etc.

Totodată, în vederea respectării dispoziţiilor legale, ofiţerii de securitate, împreună cu conducătorii organizaţiilor socialiste, trebuie să nominalizeze pentru fiecare obiectiv în parte, în conformitate cu prevederile legale, locurile în care sînt interzise fotografierea, filmarea sau executarea lucrărilor de artă plastică. Acolo unde se consideră necesar, acestea pot fi marcate cu semne de interdicţie care să fie plantate în aşa fel încît să atragă atenţia doar persoanelor ce au acces în ele. De exemplu, dacă într-o secţie există o instalaţie nou creată, interzisă la fotografiere sau filmare, semnul de interdicţie va fi plantat în incinta obiectivului, la intrarea în secţie, şi nu în exterior ori pe căile de acces spre aceasta. De exemplu, atragerea atenţiei asupra interdicţiei se poate face şi printr-o inscripţie („Fotografiatul şi filmatul interzise în această secţie"), plantată tot în locurile menţionate.

7. Acordul Ministerului de Interne pentru accesul străinilor în obiectivele de importanţă deosebită în vederea apărării secretului de stat.

Legislaţia în vigoare interzice ca străinii să aibă acces în obiectivele şi locurile de muncă de importanţă deosebită pentru apărarea secretului de stat, nominalizate în lista întocmită de Ministerul de Interne şi aprobată prin decizie prezidenţială. Excepţie de la această interdicţie fac specialiştii străini care execută lucrări de construcţii-montaj, acordă asistenţă tehnică sau participă la acţiuni de cooperare tehnico-ştiinţifică în baza acordurilor, contractelor sau altor asemenea înţelegeri. Pentru

aceştia accesul se permite în baza aprobării conducătorului organului central în subordinea căruia se află organizaţia socialistă respectivă, dată cu acordul ministrului de interne.

În cursul aplicării acestor dispoziţii legale, este necesar să se manifeste multă răspundere în stabilirea obiectivelor şi a locurilor de muncă ce fac parte din această categorie, pentru a se include numai cele în care se impun măsuri speciale privind accesul străinilor. De asemenea, trebuie ca, în fiecare caz în parte, să se stabilească cu precizie dacă accesul străinilor în obiective este reclamat de necesităţi şi dacă se încadrează în prevederile legale.

Totodată, ofiţerii care au în răspundere asemenea obiective sau locuri de muncă sînt obligaţi să ia măsuri pentru respectarea întocmai a prevederilor legale privind accesul străinilor, urmărind aspecte legate de : portul ecusoanelor, însoţirea străinilor pe tot timpul cît se află în obiectiv, fixarea traseelor de acces, permiterea accesului numai în sectoarele unde prezenţa lor este strict legată de îndeplinirea obligaţiilor contractuale etc. Pentru fiecare situaţie de acest gen, trebuie să se nominalizeze persoanele care vor da explicaţiile ce se impun, să se fixeze, pînă în cele mai mici amănunte, problemele ce urmează a fi discutate (tematica discuţiilor) şi să se asigure instruirea contrainformativă a acestora pentru a nu divulga date şi informaţii cu caracter secret de stat.

Este bine ştiut că, în asemenea situaţii, străinii intră în contact cu multe persoane de la care încearcă să culeagă informaţii. Aşa, de exemplu, într-o uzină de apărare, datorită unei pregătiri insuficiente a discuţiilor, interlocutorii români, răspunzînd la întrebări, au comunicat străinilor date cu caracter secret de stat şi de serviciu pentru care nu se obţinuseră aprobările legale. În alt caz, cunoscîndu-se din timp că în obiectiv vor veni străini, au putut fi luate măsuri pentru ca vizita să se desfăşoare la o dată convenabilă şi să se mascheze unele instalaţii ce nu trebuiau văzute.

În sfîrşit, este necesar ca la cele menţionate să se adauge măsuri de natură informativ-operativă ce vor fi luate pe tot timpul cît străinii se află în obiectiv, pentru a cunoaşte şi contracara orice încercare de a culege date secrete.

Lucrările pregătitoare pentru conducerea ministerului în vederea dării acordului sînt făcute de unitatea specializată, cu consultarea prealabilă a unităţilor care au în răspundere obiectivele ce urmează a fi vizitate.

8. **Transportul documentelor ce constituie secrete de stat pe teritoriul Republicii Socialiste România sau în străinătate.**

În conformitate cu prevederile legale, colectarea, transportul și distribuirea corespondenței cu caracter secret de stat pe teritoriul Republicii Socialiste România sînt asigurate și executate de către Ministerul de Interne — Departamentul securității statului — prin unitatea specializată și compartimentele corespondente din cadrul inspectoratelor județene. Excepție de la regulă fac cazurile urgente de corespondență secretă, adresată unei organizații socialiste cu sediul sau reședința în aceeași localitate cu expeditorul.

Din actele normative rezultă că ofițerii de securitate care au în răspundere obiective sînt obligați să verifice și să dea avizul persoanelor propuse de conducătorii organizațiilor socialiste pentru transportul corespondenței secrete de stat la punctele de colectare — distribuire și al celei adresate altor organizații socialiste situate în aceeași localitate cu expeditorul.

Pentru apărarea secretului de stat, se impune, de asemenea, să se asigure cunoașterea prevederilor actelor normative, inclusiv a instrucțiunilor elaborate de Ministerul de Interne — Departamentul securității statului — de către delegații împuterniciți ai organizațiilor socialiste și obștești. Totodată, în procesul activității, este necesar să se verifice modul în care sînt aplicate normele legale privind transportul documentelor secrete, mai ales în asigurarea deplină a securității acestora.

Legislația în vigoare stabilește că documentele strict-secrete, secrete și secrete de serviciu se transportă în străinătate de către delegații organizațiilor socialiste cu respectarea regulilor stabilite pentru corespondența diplomatică și cu aprobarea conducătorilor organelor centrale.

Conform legii, lucrătorilor de securitate le revine sarcina de a verifica modul cum sînt respectate aceste norme. Au existat situații în care au fost scoase peste hotare documente secrete fără a se întocmi formele legale. De asemenea, este necesar ca persoanele ce transportă documente în străinătate să fie bine instruite cu privire la modul de asigurare a securității lor pe timpul șederii în străinătate. Într-un caz, s-a scos din țară un document secret de stat (ce se referea la punctul de vedere al părții române la tratativele în cadrul unei comisii mixte de cooperare economică), care, datorită neglijenței manifestate în asigurarea securității lui, în timpul discuțiilor, a fost uitat la sediul Ministerului de Externe al țării respective.

9. **Cercetarea cazurilor de pierdere, sustragere sau alterare a documentelor cu caracter secret de stat.**

Fiind considerate ca evenimente deosebite — în conformitate cu ordinele conducerii ministerului — acestea se raportează după cum urmează :

— de îndată, telefonic, de către comandanții de unități direct ministrului de interne, ministrului secretar de stat și șef al Departamentului securității statului, precum și adjuncților miniștrilor ori secretarilor de stat care le coordonează activitatea, pentru cele strict secrete de importanță deosebită ;

— imediat, telefonic, prin radio sau telex, prin intermediul Centrului de informatică și documentare, pentru cele cu caracter strict secret și secret.

În asemenea situații, ofițerul ce asigură informativ obiectivul va recomanda conducerii organizației socialiste să numească, de îndată, o comisie formată din 3—5 membri, ce trebuie să procedeze la efectuarea cercetărilor necesare pentru a se stabili împrejurările în care documentele au fost pierdute și cine se face vinovat ; dacă este cazul, pot întreprinde acțiuni pentru verificarea evidențelor și căutarea documentelor în locurile unde s-ar putea găsi.

Practica a dovedit că, în unele situații, documentele nu sînt pierdute, ci trecute greșit în formele de evidență. De pildă, la un institut de cercetări, cu prilejul inventarierii, s-a constatat lipsa a peste 78 de documente. Verificările făcute de comisie au stabilit că în aproape 60 de cazuri erau greșeli de evidență, ca : expedieri neoperate, luarea în evidență a unui număr de exemplare mai mare decît cele multiplicate, înregistrări duble, documente distruse conform normelor legale, dar nescăzute din evidență etc.

Comisia, într-un termen cît se poate de scurt, va încheia proces-verbal de constatare. Pe baza concluziilor, atunci cînd în mod incontestabil se stabilește că documentele au fost pierdute, iar fapta intră sub incidența legii penale, se procedează la sesizarea organului de cercetare penală pentru începerea urmăririi penale.

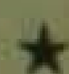
De reținut că în toată perioada de verificări și cercetări vor fi folosite intens rețeaua informativă și alte mijloace ale muncii de securitate prin care se pot obține informații prețioase cu privire la împrejurările în care au dispărut documentele și la persoanele vinovate, mai ales atunci cînd se prezumă că este vorba de sustragerea lor.

10. Informarea conducerilor organizațiilor socialiste cu privire la starea de legalitate din cadrul acestora în probleme ce fac obiectul activității de apărare a secretului de stat.

În procesul muncii, ofițerii ce asigură informativ anumite obiective obțin date cu privire la unele fenomene și stări de lucruri negative privind apărarea secretului de stat și modul de stabilire a relațiilor cu străinii, ce vor fi aduse la cunoștința conducerii unității socialiste. Informarea se realizează de către șefii unităților de securitate sau locțiitorii lor, iar, cu aprobarea acestora, de șefii serviciilor ori de alți ofițeri. În cazuri deosebite, ofițerii de securitate ce răspund de obiectivele respective, paralel cu luarea unor măsuri de prevenire, informează cu operativitate factorii competenți și raportează imediat șefilor nemijlociți despre cele întîmplate.

Odată cu informarea conducătorilor organizațiilor socialiste asupra situației negative din obiectivele respective, ce privește problematica apărării secretului de stat, se propun și măsuri de înlăturare a neajunsurilor constatate, acordînd sprijin concret în pregătirea și realizarea acțiunilor ce urmează a fi întreprinse.

În situațiile ce impun informarea factorilor de răspundere din organizațiile socialiste asupra unor nereguli ce se manifestă în cadrul acestora, este necesar să se procedeze cu prudență, pentru a nu desconspira sursele folosite, metodele, mijloacele și procedeele muncii de securitate.

Cu toate eforturile depuse și rezultatele obținute, în activitatea desfășurată pe linia apărării secretului de stat și prevenirii scurgerii de informații continuă să se manifeste încă neajunsuri în legătură cu care conducerea ministerului a ordonat să se întreprindă măsuri energice pentru înlăturarea lor.

Astfel, nu peste tot s-a înțeles că apărarea secretului de stat este o sarcină care revine întregului aparat de securitate, fiecare ofițer fiind obligat ca, în raport cu competența ce o are, să întreprindă măsuri eficiente pentru a preveni scurgerea de informații. Nu se acționează, în toate cazurile, pentru folosirea mijloacelor informativ-operative, îndeosebi a posibilităților rețelei, în executarea sarcinilor privind apărarea secretului de stat. Persistă, de asemenea, încă părerea că apărarea secretului de stat poate fi realizată doar prin controalele efectuate periodic în obiective.

Semnalările de primă sesizare referitoare la legăturile deținătorilor de secrete cu străinii, la divulgarea unor date și informații ce constituie secrete de stat, precum și cu privire la nerespectarea normelor legale nu sînt verificate, întotdeauna, în mod operativ și temeinic. Neajunsurile în clarificarea unor suspiciuni sînt determinate și de faptul că nu se acordă suficientă atenție supravegherii informative a elementelor suspecte în afara locului de muncă, în special la domiciliu, în diferite anturaje, locuri și medii frecventate de străini. Nu este cunoscută în suficientă măsură activitatea persoanelor care au acces sau lucrează cu documente, date și informații secrete de stat, atît în cadrul obiectivelor, cît și în afara acestora.

Pregătirea contrainformativă a personalului muncitor, în special a celui ce se deplasează des în străinătate sau vine frecvent în contact cu străinii, s-a făcut uneori în mod formal, neaplicîndu-se forme diversificate și instructive.

Multe din controalele efectuate în organizațiile socialiste nu și-au dovedit pe deplin eficacitatea întrucît nu s-a procedat la verificarea în profunzime a modului de aplicare a tuturor prevederilor legale și, din această cauză, nu au putut fi stabilite măsuri corespunzătoare. Față de încălcările normelor legale nu sînt aplicate în mod ferm sancțiunile prevăzute în actele normative ce reglementează problema apărării secretului de stat.

În unele organizații socialiste continuă să existe abateri de la normele legale privind clasificarea, evidența, întocmirea, multiplicarea, manipularea, păstrarea și transportul documentelor secrete de stat. Cazurile mai des întîlnite se referă la :

— neclasificarea ca secrete de stat a unor documente elaborate, care conțin date rezultate din activitatea de cercetare aplicativă ori probleme din domeniul relațiilor de comerț exterior sau din munca organelor centrale de sinteză, care, conform prevederilor legale, au caracter secret de stat ;

— prezentarea unor date sau informații cu caracter de noutate rezultate din activitatea de cercetare științifică cu ocazia reuniunilor ce au loc în străinătate sau în țară ;

— prezentarea în expoziții a unor produse cu caracter de noutate, pentru care nu s-au luat, în prealabil, măsuri de protecție juridică ;

— nerespectarea regulilor de multiplicare a documentelor secrete de stat prin dactilografiere sau prin diverse alte mijloace (se multiplică fără aprobare, nu se iau în evidență etc.) ;

— manipularea documentelor direct între personalul muncitor și nu prin compartimentul special de documente secrete, ceea ce permite anumitor persoane neautorizate să ia cunoștință de conținutul unor materiale ;

— păstrarea documentelor secrete de stat, în afara programului, la locul de muncă al personalului muncitor și nu la compartimentul special, neasigurarea corespunzătoare a documentelor secrete de serviciu după terminarea programului sau ducerea la domiciliu a unor documente secrete de stat ori de serviciu ;

— scoaterea din țară și transportarea în străinătate de documente cu caracter secret de stat sau de serviciu fără respectarea normelor legale stabilite cu privire la transportul și păstrarea corespondenței diplomatice ; transportarea, în țară, dintr-o localitate în alta, a documentelor secrete de stat de către personalul muncitor sau folosirea poștei militare speciale pentru a se transporta documente sau materiale ce nu au caracter secret de stat ;

— nerespectarea regulilor de acces în obiective de către personalul muncitor propriu sau de cel aparținînd altor organizații socialiste, permițîndu-se, totodată, accesul străinilor în obiective deosebit de importante pentru apărarea secretului de stat fără aprobările prealabile prevăzute de normele legale, uneori chiar punîndu-se la dispoziția acestora date sau informații cu caracter secret de stat, fără respectarea prevederilor actelor normative.

Multe din neajunsurile menționate privind aplicarea normelor legale referitoare la apărarea secretului de stat sînt determinate, în bună măsură, de insuficienta cunoaștere — atît din partea ofițerilor de securitate, cît și a personalului muncitor din organizațiile socialiste — a prevederilor legislației, precum și de starea de toleranță manifestată față de asemenea neajunsuri, constatate, uneori, de la un control la altul.

CAPITOLUL III

Organizarea şi desfăşurarea muncii informativ-operative în obiective, locuri şi medii, în scopul prevenirii, descoperirii şi curmării oricăror fapte de natură să aducă atingere scretului de stat

În conformitate cu ordinele de muncă în vigoare, apărarea secretului de stat este o atribuţie a tuturor organelor de securitate care, în conlucrare cu alte unităţi şi în cooperare cu factorii de răspundere din cadrul organizaţiilor socialiste, trebuie să asigure rezolvarea următoarelor sarcini :

— respectarea riguroasă a normelor legale referitoare la apărarea secretului de stat şi la stabilirea relaţilor dintre cetăţenii români şi cei străini ;

— prevenirea scurgerii de informaţii secrete către serviciile de spionaj, cercurile şi organizaţiile reacţionare din străinătate, precum şi către orice persoane neautorizate să le cunoască ;

— protejarea deţinătorilor de secrete români, a specialiştilor de valoare de acţiunile şi influenţele serviciilor de spionaj;

— cercetarea oricăror cazuri de pierdere, distrugere, înstrăinare, transmitere sau divulgare de date, informaţii sau documente ce constituie secrete de stat şi tragerea la răspundere, în conformitate cu prevederile legale, a vinovaţilor.

În baza acestor sarcini, toate unităţile informativ-operative de securitate au obligaţia ca, în raport cu competenţele lor, să întreprindă în obiectivele, problemele, locurile şi mediile de care răspund măsuri informativ-operative ferme menite ca, pe lîngă realizarea altor atribuţii specifice, să contribuie la închiderea tuturor canalelor posibile de scurgere a informaţiilor secrete către servicile de spionaj sau persoanele neautorizate, să asigure eliminarea operativă a neajunsurilor şi neglijenţelor ce se mai manifestă pe această linie.

După cum se ştie, secretele de stat apar sau se concentrează în unităţi cu caracter productiv, în institute de cercetări şi proiectări, laboratoare de încercare şi experimentare, staţii pilot, alte locuri unde se aplică tehnologii noi de fabricaţie, precum şi în diverse alte instituţii de stat, organizaţii de masă sau obşteşti. De asemenea, ele se sintetizează la forul tutelar, alte organe de sinteză sau de coordonare, în unităţi de comerţ exterior sau cu care se cooperează. Importante secrete de stat se concentrează, totodată, în cadrul unităţilor militare aparţinînd Ministerului Apărării Naţionale şi Ministerului de Interne, precum şi formaţiunilor gărzilor patriotice sau de pregătire a tineretului pentru apărarea patriei.

Ca atare, măsurile de ocrotire a secretelor de stat trebuie întreprinse atît în interiorul obiectivelor unde ele se concentrează, ţinînd seama de specificul fiecăruia şi de căile posibile de scurgere a lor către persoane neautorizate, cît şi în afara obiectivelor, respectiv în locurile şi mediile frecventate de purtătorii de secrete români, precum şi de cetăţenii străini. În obiective este necesar să se cunoască :

— conţinutul listelor de date şi documente secrete de stat proprii fiecărei organizaţii socialiste şi obşteşti şi dacă ele corespund cu specificul activităţilor sau volumul documentelor secrete care se elaborează ;

— locurile unde se desfăşoară activităţi secrete de producţie şi concepţie, se fac cercetări, se experimentează tehnologii noi de fabricaţie ;

— locurile în care se elaborează, multiplică, manipulează şi păstrează documente secrete de stat, circuitul acestora, precum şi locurile unde este sau trebuie interzisă fotografierea, filmarea ori executarea de lucrări de artă plastică ;

— persoanele ce au primit aprobarea pentru a lucra sau consulta documente secrete de stat şi garanţiile moral-politice pe care le oferă ;

— specialiştii de valoare şi temele la care lucrează aceştia, ce sînt sau pot fi vizate de serviciile de spionaj ori de firmele străine ;

— străinii care au acces în obiective sau vin pentru acordarea de asistenţă tehnică, tranzacţii comerciale, documentare tehnico-ştiinţifică, practică în producţie sau în alte scopuri ;

— persoanele ce se deplasează în străinătate, în interes de serviciu sau particular, și au acces la documente secrete de stat ori cele ce au rude, prieteni, cunoscuți, emigranți sau fugiți în străinătate, cu care întrețin legături ;

— persoanele ce întrețin relații neoficiale cu cetățenii străini, în țară sau în străinătate, vizitează fără aprobare reprezentanțe străine din România ori participă, fără aviz, la acțiuni protocolare organizate de străini etc.

Ofițerii de securitate care desfășoară activitate informativ-operativă pe diverse probleme de muncă, cum sînt, de exemplu, problema legionară, cea naționalist-iredentistă, munca de contraspionaj ș.a. trebuie să cunoască, pe lîngă aspectele specifice problemelor respective, și posibilitățile de culegere și de transmitere a unor date și informații cu caracter secret de stat de către persoanele aflate în atenția lor, avînd în vedere locurile de muncă ale acestora, documentele și datele la care au acces sau le cunosc, legăturile ce le au în țară sau în exterior cu diverși cetățeni străini, concepțiile și preocupările lor, precum și eventualele încercări de a transmite sau divulga date secrete de stat.

Așa, spre exemplu, un ofițer de contrainformații în sectoarele economice, organizîndu-și bine munca informativ-operativă în obiectivul de care răspundea (un institut de cercetări și proiectări), a luat — printre altele — și măsura cunoașterii activității unor doctoranzi străini dintr-o țară africană, fostă colonie engleză, care se aflau în institut. Despre unul dintre ei a reușit să stabilească faptul că întreține legături suspecte cu atașatul cultural de la ambasada engleză, cunoscut a fi cadru de spionaj. Cazul fiind semnalat organelor de contraspionaj, acestea au început urmărirea informativă a doctorandului în cauză. Împreună cu ofițerul răspunzător de obiectiv, s-au prevăzut măsuri complexe de cunoaștere și prevenire a eventualelor preocupări ale urmăritului de a culege date secrete.

Fiind bine încadrat informativ, s-a stabilit că, într-una din zile, doctorandul, profitînd de plecarea majorității personalului din secție la o ședință profesională, a pătruns în biroul unei dactilografe ce lipsea pentru puțin timp și a sustras o plombagină pe care erau imprimate rezultatele cercetărilor de la o stație pilot, ce constituiau secrete de stat. Dactilografa a sesizat, la întoarcere, dispariția plombaginei și a adus imediat acest lucru la cunoștința ofițerului de securitate. Cunoscîndu-se

de la rețeaua informativă că străinul, sub pretextul pregătirii tezei de doctor, caută să intre în posesia unor date și informații privind activitatea de cercetare, unele cu caracter secret de stat, printr-o combinație, s-a efectuat o percheziție secretă la locuința doctorandului, unde s-a găsit, într-o servietă, printre alte hîrtii, și plombagina care dispăruse. S-a luat măsura înlocuirii ei cu alta asemănătoare, ce avea însă imprimate pe ea date nesecrete. Totodată, doctoranul fiind pus în filaj, s-a stabilit că ulterior s-a deplasat la ambasada engleză din București cu servieta respectivă. În acest mod s-a prevenit scurgerea unor informații secrete și, totodată, s-a verificat și confirmat că doctorandul era agent al atașatului cultural englez.

Activitatea informativ-operativă desfășurată în interiorul obiectivelor unde se concentrează secrete de stat trebuie completată cu măsuri de prevenire în afara acestora, respectiv în locurile și mediile frecventate de cetățenii români purtători de secrete, precum și de străini. Practica a demonstrat că, în etapa actuală, date fiind măsurile de protejare a secretelor de stat, de verificare și instruire a persoanelor care au acces la ele, precum și măsurile de control asupra activității străinilor în interiorul obiectivelor, cadrele și agenții serviciilor de spionaj folosesc multiple prilejuri din afara obiectivelor pentru a-și crea și realiza legături cu purtătorii de secrete români, în scopul exploatării lor informative, studierii și atragerii la activități de trădare.

Pe această linie, atît ofițerii care desfășoară muncă de securitate în obiective deținătoare de secrete, cît și cei ce răspund de diverse probleme de muncă trebuie să identifice locurile și mediile frecventate de purtătorii de secrete români care sînt vizate de serviciile de spionaj. De asemenea, este necesar să cunoască hotelurile, restaurantele, campingurile, stațiunile balneoclimaterice, muzeele, mănăstirile și alte locașuri de cult frecventate de străini, precum și locurile unde se desfășoară activități protocolare cu participarea străinilor.

Iată cum a acționat un ofițer pentru cunoașterea situației operative și prevenirea scurgerii de informații într-un loc frecventat de străini și de purtători de secrete români. Într-un hotel din Capitală, unde își au sediul reprezentanțe comerciale ale firmelor străine, sînt cazați, de regulă, și numeroși străini. Printre vizitatorii frecvenți ai restaurantului și barului se află și diplomați străini, unii suspecți a fi cadre ale serviciilor de spionaj. Ca urmare a instruirii corespunzătoare a

rețelei informative și prin folosirea judicioasă a celorlalte mijloace ale muncii de securitate, ofițerul a stabilit că la sediul firmelor străine, în restaurant ori la bar, unele dintre cadrele de spionaj realizau contacte cu diverși cetățeni români, printre care se aflau ingineri și cercetători. Contactele se făceau prin intermediul reprezentanților de firme străine. De menționat că, în unele cazuri, cetățenii români se deplasau la sediul reprezentanțelor străine din hotel în timpul programului de lucru, cu aprobarea conducătorilor organizațiilor socialiste, pentru rezolvarea unor „probleme de serviciu" (documentare tehnică, discutarea unor aspecte referitoare la funcționarea unor utilaje importante etc.).

Luîndu-se măsuri speciale pentru controlul discuțiilor și cunoașterea legăturilor străinilor suspecți, a fost identificat un cetățean român ce intenționa să transmită reprezentantului unei firme occidentale rezultatul unei invenții la care lucra împreună cu un colectiv, spre a fi scoasă și brevetată în străinătate pe numele firmei respective. Invenția urma să fie predată unui diplomat care intenționa să o trimită în străinătate cu valiza diplomatică.

Pe această bază, s-au luat măsuri de prevenire a înstrăinării invenției și de avertizare a cetățeanului român în cauză. Totodată, ca urmare a măsurilor de supraveghere întreprinse în cadrul hotelului și anexelor sale, au fost luați în lucru — prin dosare de urmărire informativă — mai mulți cetățeni români care, prin modul conspirat în care realizau legături cu străinii, deveniseră suspecți de a fi intrat în slujba serviciilor de spionaj străine.

O importanță deosebită o are cunoașterea de către fiecare ofițer a căilor posibile de scurgere a informațiilor, a condițiilor și împrejurărilor în care pot fi ele divulgate în obiectivele, locurile și mediile de care răspunde. Dintre ele pot fi enunțate :

— atitudinea lipsită de vigilență a unor persoane purtătoare de secrete, manifestată prin pălăvrăgeală, lăudăroșenie, abordarea cu ușurință a unor probleme secrete în discuții cu persoane neautorizate ;

— încălcarea normelor legale referitoare la stabilirea și întreținerea relațiilor cu străinii ;

— nerespectarea prevederilor actelor normative cu privire la accesul și circulația străinilor în organizațiile socialiste;

— divulgarea de secrete cu prilejul participării unor cetățeni români la diverse reuniuni, simpozioane, alte manifestări cu caracter științific, organizate în țară sau în străinătate ;

— difuzarea prin mijloace de informare în masă a unor date și informații nedestinate publicității ;

— transmiterea necodificată, în țară sau în străinătate, de date și informații nedestinate publicității prin radio, telex, telefon sau alte mijloace tehnice ce nu asigură secretul comunicărilor ;

— nerespectarea normelor legale privind evidența, întocmirea, manipularea și transportul documentelor secrete de stat și de serviciu etc.

În obiective, ca și în locurile și mediile frecventate de purtătorii de secrete și de cetățenii străini, ofițerii de securitate trebuie să stabilească, în funcție de situația concretă din fiecare caz, măsurile ce urmează a fi întreprinse, inclusiv în conlucrare cu alte unități, pentru prevenirea scurgerii de informații secrete către serviciile de spionaj ori alte cercuri sau persoane interesate, și anume :

— asigurarea cu rețea informativă a locurilor unde se concentrează date și informații secrete de stat ori se execută activități cu un asemenea caracter, precum și a mediilor frecventate de purtătorii de secrete și de străini ;

— pregătirea contrainformativă a personalului muncitor, îndeosebi a celui ce deține secrete de stat și vine în contact oficial în țară cu străinii ;

— protejarea creațiilor valoroase din domeniul tehnic, științific și cultural, precum și a autorilor acestora, inclusiv a personalităților științifice și a deținătorilor de secrete importante ;

— verificarea, cunoașterea și pregătirea contrainformativă a deținătorilor de secrete care se deplasează în străinătate ;

— folosirea sistemelor de alarmare și a capcanelor tehnico-criminalistice în locurile unde se execută lucrări ce prezintă importanță din punctul de vedere al apărării secretului de stat;

— verificarea cazurilor în care sînt indicii neîndoielnice de scurgere a secretului de stat.

1. Asigurarea cu rețea informativă a locurilor unde se lucrează cu date și informații secrete de stat ori se execută lucrări cu un asemenea caracter, precum și a mediilor frecventate de purtători de secrete și de străini.

Aspectele ce trebuie avute în vedere pentru obținerea rezultatelor scontate prin folosirea acestui mijloc al muncii informativ-operative sînt diverse.

Astfel, este necesar ca rețeaua informativă să fie amplasată pe tot circuitul datelor și documentelor cu caracter secret. Ea trebuie dispusă, de exemplu, în compartimentele de întocmire, păstrare, multiplicare sau manipulare a documentelor secrete, în cadrul organelor de protocol, în locurile de muncă unde se lucrează cu asemenea documente sau se desfășoară activități secrete, cum sînt : laboratoarele de cercetări, stațiile pilot, poligoanele de încercare sau locurile unde se experimentează tehnologii noi de fabricație, în tipografii, centrale telefonice, telex, organe de sinteză, în încăperile unde se desfășoară tratative sau audiențe cu străinii ori în care unii specialiști, doctoranzi, studenți străini veniți la specializare își desfășoară activitatea. De asemenea, rețeaua informativă trebuie dispusă în locurile și mediile pe care unii deținători de secrete români le frecventează sau sînt vizate de cadrele și agenții serviciilor de spionaj, și anume : reprezentanțele străine sau reședințele funcționarilor acestora, hotelurile, motelurile, campingurile și alte locuri în care sînt cazați cetățeni străini, pe traseele turistice, în stațiuni balneoclimaterice, în muzee, mănăstiri, locașuri de cult frecventate de străini, în mediul unităților militare sau obiectivelor care cercetează, proiectează sau efectuează producția pentru nevoile de apărare etc.

Rețeaua informativă trebuie recrutată în special din rîndul persoanelor care, prin pregătirea și preocupările lor, sînt vizate de serviciile de spionaj, participă, în țară sau străinătate, la diferite manifestări științifice, cultural-artistice și de altă natură, sînt invitate la acțiuni protocolare la care vin și agenți ai serviciilor de spionaj etc. Prin aceasta se realizează atît protecția oamenilor de valoare, cît și cunoașterea intențiilor cadrelor și agenților serviciilor de spionaj și se întreprind măsuri de prevenire, dezinformare, compromitere, neutralizare a activității celor preocupați de culegerea unor informații secrete.

Un rol important pentru asigurarea păstrării secretului de stat îl are, de asemenea, instruirea corespunzătoare a rețelei informative. Ea trebuie să fie temeinică și concretă, astfel ca fiecare component al rețelei să știe, în raport cu specificul locului de muncă sau al mediului în care se află, ce aspecte să rețină și să semnaleze, precum și modul cum va proceda pentru a preveni intențiile de sustragere sau divulgare a unor date și informații secrete, actele de neglijență în păstrarea și circulația documentelor. Se impune ca întreaga rețea informativă să joace un rol preventiv foarte activ pentru a nu se aduce prejudicii statului nostru.

În raport cu locurile și mediile în care își desfășoară activitatea, calitățile și posibilitățile informative pe care le au componenții rețelei, ei trebuie, în principiu, să semnaleze :

a) *Aspecte legate de comportarea suspectă a unor cetățeni străini sau români :*

— interesul manifestat de străini pentru a cunoaște sau obține informații, date și documente secrete de stat ;

— dorința unor străini de a identifica și cunoaște persoanele care lucrează cu informații și date secrete de stat, inclusiv specialiști și cercetători ce sînt angrenați la descoperiri sau invenții, precum și la teme de cercetare aplicativă care prezintă importanță economică, științifică sau militară ;

— încercările unor străini de a atrage cetățeni români la activități potrivnice statului nostru prin acțiuni de corupere, în special prin oferirea, în țară sau peste hotare, de cadouri sau alte avantaje materiale ;

— situațiile cînd străinilor li se pun la dispoziție date, informații sau documente secrete de stat fără aprobările legale;

— persoanele deținătoare de secrete care manifestă interes deosebit pentru a lua legătura cu diferiți străini, ca diplomați, comercianți, tehnicieni, ziariști, turiști etc. ;

— legăturile neoficiale cu străinii ale cetățenilor români ce au acces la date și informații secrete de stat ;

— atitudinile suspecte în relațiile oficiale cu străinii ale persoanelor care lucrează cu date, informații și documente secrete de stat ;

— persoanele deținătoare de secrete ce intenționează să viziteze sau au vizitat ambasade ori alte reprezentanțe străine acreditate în țara noastră sau participă, fără aprobarea con-

ducătorilor organizației socialiste din care fac parte, la acțiuni protocolare inițiate de străini ;

— persoanele ce intenționează să breveteze invenții în străinătate pe căi ilegale ;

— personalul deținător de secrete care primește corespondență sau diferite materiale de la misiunile diplomatice, alte organizații sau persoane străine și nu aduc acest lucru la cunoștința conducătorilor organizațiilor socialiste ;

— comportările suspecte ale unor cetățeni români ce au făcut studii în străinătate ori se deplasează frecvent peste hotare, dacă aceștia manifestă interes pentru anumite informații secrete de stat ;

— atitudinile și comportările ieșite din comun ale unor cetățeni români pe timpul cînd se aflau în străinătate ; legăturile mai apropiate cu străini, procurarea de bunuri peste posibilitățile lor materiale, încălcarea programului delegației etc. ;

— cazurile de lipsă de vigilență, pălăvrăgeală, lăudăroșenie, neglijență, credulitate, de colportare în diverse locuri neautorizate a conținutului unor documente sau activități cu caracter secret de stat ;

— situațiile în care se divulgă date și informații secrete de stat prin acțiuni de propagandă comercială (prospecte, pliante, expoziții etc.), prin mijloace de informare publică, în cadrul unor manifestări științifice sau cu alt caracter, organizate în țară sau străinătate ;

— cetățenii români care nu lucrează cu secrete de stat, dar manifestă interes deosebit pentru a cunoaște date și informații cu un astfel de caracter ;

— personalul muncitor ce întreține legături cu posturile de radio, televiziune ori cu organe de presă din străinătate care desfășoară acțiuni de defăimare ori contravin intereselor României ;

— persoanele ce găzduiesc ilegal cetățeni străini.

b) *Cum sînt respectate normele legale referitoare la accesul și circulația străinilor în obiective, precum și cele privind modul de stabilire a relațiilor dintre cetățenii români și străini :*

— dacă străinii ce sosesc în obiective pentru diverse activități au aprobarea prevăzută de lege în raport cu scopurile pentru care au venit (desfășoară activitate pe bază de contract, vin pentru tranzacții comerciale, documentare tehnico-științifică, specializare etc.) și dacă vizitează numai locurile pentru care au aprobare ; modul de comportare al acestora pe timpul vizitelor ;

— dacă poartă semnele distinctive, sînt însoțiți de persoane desemnate în acest scop și respectă căile de acces stabilite ;

— dacă cetățenii străini încearcă să fotografieze obiective, părți din obiective, instalații sau zone interzise ;

— dacă persoanele ce-i însoțesc pe străini sau sînt desemnate să discute cu ei întocmesc note de convorbiri și dacă acestea reflectă fidel conținutul discuțiilor purtate.

c) *Cum sînt respectate normele legale referitoare la evidența, întocmirea, multiplicarea, manipularea, păstrarea și transportul documentelor secrete de stat :*

— dacă persoanele care, conform atribuțiilor de serviciu, urmează să lucreze cu documente secrete de stat sau să le consulte au aprobarea celor în drept ;

— dacă documentele ce se elaborează și activitățile secrete care se desfășoară sînt în mod corect încadrate în categoriile prevăzute de lege și în raport cu listele de informații, date și documente cu caracter secret existente la organizațiile socialiste și dacă întocmirea lor se face în conformitate cu normele legale ;

— dacă multiplicarea sau traducerea documentelor secrete se face de către persoane ce au aprobare să lucreze cu astfel de documente și dacă toate exemplarele sînt luate în evidență ;

— dacă documentele secrete sînt păstrate, în afara programului de lucru, la compartimentul sau persoana destinată cu gestionarea acestora ori dacă documentele secrete de serviciu se păstrează în case de fier sau dulapuri de fier încuiate și sigilate ;

— dacă există intenții sau cazuri de scoatere din interiorul organizațiilor socialiste a unor documente secrete de stat pentru a fi duse la domiciliu sau în alte locuri neautorizate ;

— orice situație de pierdere, alterare, distrugere sau sustragere de documente cu caracter secret de stat.

d) *Cum sînt respectate normele legale referitoare la accesul în organizațiile socialiste, precum și în locurile în care se află informații, date sau documente ce constituie secrete de stat ori se execută lucrări cu un asemenea caracter de către personalul muncitor propriu sau venit din alte organizații socialiste :*

— încercările unor cetățeni români de a intra în obiective fără documente sau aprobări legale, prin înșelarea vigilenței personalului de pază ;

— dacă se încearcă de către persoane neautorizate intrarea cu aparate de fotografiat sau de filmat în locurile în care se află documente secrete sau se execută lucrări cu un asemenea caracter ;

— dacă personalul muncitor propriu sau din alte organizații socialiste a primit aprobarea pentru acces în locuri și sectoare in care se află informații, date și documente secrete ori se execută lucrări cu un asemenea caracter și dacă poartă semnele distinctive cerute de lege (ecusoane, banderole, insigne, echipament în culori diferite etc.).

Pentru creșterea aportului rețelei informative la apărarea secretului de stat, la prevenirea oricăror ilegalități în acest domeniu, o atenție deosebită trebuie să se acorde educării sale spre a înțelege bine semnificația secretului de stat și a o forma în spiritul combativității revoluționare, al fermității pentru contracararea oricăror încercări de a aduce prejudicii intereselor statului român.

Conform ordinelor de muncă, persoanele din rețeaua informativă trebuie educate ca să devină exemple de vigilență și corectitudine în respectarea legilor și normelor de conduită în toate împrejurările, să intervină prompt cînd constată aspecte de pălăvrăgeală, lăudăroșenie, neglijență sau în alte situații ce periclitează secretele de stat, să reziste tuturor tentațiilor la care ar fi supuse de elemente dușmănoase.

Nu trebuie omis că în multe situații componenții rețelei informative vin în contact cu cetățeni străini, unii fiind cadre sau agenți ai serviciilor de spionaj ori exponenți ai ideologiei și moralei burgheze, care încearcă — uneori prin metode variate și subtile — să-i corupă și să-i atragă la activități de trădare ori la alte acțiuni dăunătoare statului nostru. De aceea, activitatea educativă, concomitent cu măsurile de verificare ce se impun, trebuie să constituie coordonata de bază în munca ofițerilor de securitate cu rețeaua informativă.

2. Pregătirea contrainformativă a personalului muncitor, îndeosebi a celui ce deține secrete de stat și vine în contact cu străinii.

În obiectivele unde se află secrete de stat, precum și în locurile frecventate de deținătorii de secrete și de străini, este necesar ca ofițerii de securitate să asigure pregătirea contrainformativă a personalului muncitor din cadrul acestora, indiferent dacă are sau nu acces la date și informații cu caracter secret de stat. Ea este dictată de nevoia ca aceste persoane, pe lîngă cunoașterea obligațiilor ce le revin din legislația privind apărarea secretului de stat, să fie înarmate și cu cunoștințele necesare referitoare la metodele și mijloacele ce pot fi folosite de serviciile de spionaj pentru obținerea de informații, spre a putea sesiza eventualele încercări de culegere a unor date cu caracter secret, precum și la mijloacele utilizate.

Pregătirea contrainformativă are, totodată, menirea să stimuleze receptivitatea cetățeanului român, astfel încît să fie capabil să intuiască intențiile dușmanului, să aibă o comportare demnă, controlată și să știe să procedeze în așa manieră încît să nu-i permită acestuia să-și atingă scopul.

Pregătirea contrainformativă trebuie, de asemenea, să întărească încrederea cetățenilor români în organele de stat, în care să vadă un sprijin și cărora să le semnaleze, din timp, orice încercare a elementelor dușmănoase de a iniția acțiuni ce contravin intereselor țării noastre.

Modalitățile de realizare a pregătirii contranformative (expuneri, prezentări de cazuri concrete, gale de filme, răspunsuri la întrebări etc.) se stabilesc în funcție de situația concretă din fiecare loc de muncă și de evoluția acestei situații (schimbări de personal, intensificarea vizitelor cetățenilor străini în anumite perioade etc.).

Acțiunile de pregătire contrainformativă se cer să fie realizate, în primul rînd, de ofițerii de securitate care, avînd în vedere răspunderea pe care o implică, trebuie să fie cadre cu experiență, o bună pregătire politică și de specialitate.

3. Protejarea creațiilor valoroase din domeniul tehnic, științific și cultural, precum și a autorilor acestora, inclusiv a personalităților științifice și a deținătorilor de secrete importante.

Printre acțiunile ostile pe care serviciile de spionaj sau alte cercuri și organizații reacționare din străinătate le întreprind împotriva statului nostru, un loc important îl ocupă cele privind racolarea unor specialiști de valoare, a unor personalități științifice, culturale sau artistice, precum și a unor persoane ce lucrează ori au acces la secrete de stat. Scopul acțiunilor întreprinse este de a intra în posesia rezultatelor muncii acestora, a secretelor pe care le cunosc, influențarea lor de a fugi sau rămîne în străinătate pentru a-și pune priceperea și talentul în slujba altor state.

În unele țări capitaliste dezvoltate, activitatea de racolare a unor persoane cu înaltă calificare a fost ridicată la rang de politică oficială de stat, la realizarea ei fiind angrenate, pe lîngă o serie de firme sau emisari din diferite organizații ori posturi de radio, și organele guvernamentale de informații și contrainformații, cu întregul potențial de care dispun.

În acest sens, un număr însemnat de cadre și agenți ai acestor organe, ce vin în țara noastră sub diverse acoperiri, au ca preocupare principală identificarea specialiștilor de valoare români, a personalităților științifice, a deținătorilor de secrete importante, pe care apoi încearcă să-i cultive în diverse moduri, să-i atragă și să-i influențeze pentru a se stabili în străinătate ori a divulga secretele ce le dețin.

Pornind de la aceste considerente, în cadrul atribuțiilor ce le revin pe linia apărării secretului de stat, organele de securitate au ca sarcină importantă protejarea creațiilor valoroase din domeniul tehnic, științific sau cultural, a autorilor acestora, a personalităților științifice, precum și a persoanelor ce lucrează sau au acces la informații, date ori documente secrete de stat deosebite.

Pentru realizarea corespunzătoare a acestei sarcini, organele de securitate vor întreprinde măsuri în funcție de importanța valorilor sociale ce se impun a fi apărate, de activitatea, concepțiile și preocupările persoanelor în cauză, de stilul de muncă și felul de viață, dar mai ales de manevrele ce pot fi puse la cale de serviciile de spionaj pentru racolarea lor ori pentru a aduce atingere creațiilor tehnice, științifice și culturale ale poporului român. O condiție sine qua non a eficienței unor măsuri corespunzătoare o constituie cunoașterea temeinică a prevederilor documentelor de partid, a legilor și ordinelor privind apărarea creațiilor tehnice, științifice sau culturale, a specialiștilor de valoare, a secretelor de stat. Principalele măsuri ce pot fi luate în acest scop sînt :

a) *Identificarea de către fiecare ofițer a specialiștilor de valoare, a personalităților științifice și, implicit, a creațiilor acestora care se impun a fi apărate prin măsuri de securitate.* În această privință este necesar să se aibă în vedere persoanele ce au preocupări deosebite în munca de cercetare științifică și tehnologică, în primul rînd, a celor ce sînt recunoscute pe plan mondial ca realizatoare ale unor invenții valoroase sau execută lucrări considerate noutăți, personalitățile științifice din toate domeniile de activitate, conducătorii unor ramuri sau domenii importante ale activității economico-sociale, deținătorii de secrete importante din sectoarele centrale de sinteză, întreprinderile cu producție de apărare, comerț exterior etc.

În ceea ce privește creațiile, trebuie să se includă temele importante de cercetare științifică, aplicativă sau fundamentală, datele obținute în laboratoarele de încercări sau în stațiile pilot unde se experimentează tehnologii noi, de concepție românească, alte valori de importanță istorică, artistică sau documentară etc.

b) *Menținerea unui contact direct cu asemenea persoane de către ofițerii de securitate* care, folosind în fiecare caz în parte tactul necesar, momentele prielnice și procedeele adecvate, pot crea un climat de apropiere și înțelegere reciprocă. În discuțiile cu ele, ofițerii trebuie să le determine ca, din proprie inițiativă, să aducă la cunoștința organelor noastre orice fapte sau acțiuni ce li se par suspecte. De asemenea, este necesar să reușească să le facă să înțeleagă că organele de securitate nu au nimic cu ele, nu le suspectează, ci, din contră, le vin în ajutor pentru a le proteja, acțiune prin care, implicit, sînt apărate și interesele statului nostru.

Se înțelege că față de persoanele ce manifestă rețineri sau evită să aibă legături cu ofițerii de securitate, au idei preconcepute despre munca acestora, îi ocolesc, trebuie acționat cu răbdare, folosind metodele cele mai potrivite pentru a se realiza, totuși, apropierea de ele.

În funcție de relațiile stabilite între ofițeri și specialiști, de împrejurările existente la un moment dat și de posibilitățile informative ale acestora, ei pot fi atrași la colaborare în procesul muncii, realizîndu-se, concomitent cu activitatea informativă, și apărarea lor.

c) *Pregătirea contrainformativă a persoanelor din această categorie*, insistîndu-se pe metodele folosite de serviciile de spionaj în culegerea de informații, precum și pe procedeele ce pot fi utilizate pentru contracararea acțiunilor îndreptate împotriva lor. Totodată, se va insista pe cunoașterea și aplicarea întocmai a normelor legale referitoare la apărarea secretului de stat și modul de stabilire a relațiilor cu străinii.

d) *Desfășurarea unei activități informative eficiente*, în scopul cunoașterii interesului manifestat față de ei de anumite servicii de spionaj sau alte cercuri interesate din străinătate, precum și a procedeelor și metodelor pe care le folosesc acestea pentru racolarea oamenilor de valoare.

e) *Cunoașterea preocupărilor persoanelor în cauză, a intereselor, pasiunilor și mai ales a trăsăturilor lor negative de caracter*, care, în diferite împrejurări, pot fi exploatate cu abilitate de către serviciile de informații străine ori alte cercuri interesate.

f) *Asigurarea unui control informativ eficient în rîndurile personalului muncitor cu care specialiștii de valoare și personalitățile științifice colaborează la realizarea creațiilor tehnice, științifice și culturale, cunoașterea complexă a activității acestora*, în scopul depistării celor ce ar putea divulga date și informații secrete, precum și pentru prevenirea scurgerii de informații prin neglijență, lăudăroșenie, pălăvrăgeală etc.

g) *Influențarea pozitivă a specialiștilor de valoare*, pentru a-i determina să manifeste vigilență în orice împrejurare față de creațiile și munca lor, în păstrarea și manipularea secretelor, în relațiile pe care, eventual, le au cu străinii sau alți cetățeni români (colaboratori apropiați, prieteni intimi, unii membri de familie etc.), precum și pentru a le dezvolta instinctul de autoapărare și a-i determina să-și protejeze singuri rezultatele muncii.

Influențarea se poate realiza fie prin persoane de încredere, care se bucură de credit moral și profesional din partea specialiștilor de valoare, fie prin persoane din rețeaua informativă, capabile să îndeplinească asemenea sarcini.

h) *Limitarea accesului persoanelor la datele, documentele și informațiile privind creațiile tehnice, științifice și culturale valoroase, precum și în locurile unde se lucrează ori se păstrează astfel de date și informații.* Concomitent, este necesar să se asigure paza și securitatea locurilor unde se păstrează sau se execută asemenea lucrări, folosindu-se în acest scop mijloace tehnice diversificate și întreprinzîndu-se măsuri de dezinformare cu privire la subiectul lucrării, rezultatele obținute, locul unde se execută etc., eventual codificarea temelor, datelor și informațiilor, mai ales în situațiile cînd ele trebuie să circule între diferite eșaloane. Se impune ca asemenea măsuri să fie întreprinse și în cadrul altor organizații socialiste ce concură la realizarea lucrărilor valoroase.

i) *Lucrarea prin dosare de urmărire informativă a celor care sînt suspecți de trădare prin transmiterea de secrete, intenționează să scoată pe căi ilegale din țară rezultatele unor cercetări, să breveteze în străinătate unele invenții, au legături neoficiale cu străini, sînt suspecți de intenții de evaziune etc.* Măsurile întreprinse în cadrul urmăririi informative trebuie să se soldeze cu prevenirea scoaterii din țară a datelor, documentelor și informațiilor respective și, implicit, să asigure protecția creatorilor valoroși.

Spre exemplificare, prezentăm cîteva din măsurile întreprinse într-un caz de apărare a secretului unei creații tehnice valoroase. Un institut de cercetări și proiectări a primit sarcina să înceapă investigațiile într-un domeniu de mare actualitate, avînd la bază ideile inginerului S.A., noutăți valoroase pe plan mondial. Pentru aceasta, conducerea institutului a propus constituirea unui colectiv de ingineri și tehnicieni, condus de inginerul S.A., cunoscut că a mai realizat și alte invenții brevetate.

Înainte de formarea colectivului, a fost consultat ofițerul de contrainformații economice care, prin mijloacele muncii de securitate, a contribuit la cunoașterea mai temeinică a mem-

brilor colectivului și îndepărtarea celor necorespunzători. La sugestia ofițerului de securitate, conducerea institutului a repartizat colectivului un spațiu de lucru și a interzis accesul altor persoane în acest sector, intrarea fiind controlată prin mijloace de semnalizare.

Cu acordul organelor de partid și al conducerii institutului, s-a stabilit ca despre activitatea și rezultatele colectivului de cercetare să se discute într-un cadru extrem de restrîns. Concomitent, organele de partid au aprobat ca doi membri ai colectivului să primească sarcina de a sprijini ofițerul de contrainformații economice în rezolvarea unor sarcini specifice acestei acțiuni.

Pentru cei „interesați", a fost lansată versiunea că în cadrul acestui colectiv se execută o lucrare de cercetare pentru un agregat necesar unui laminor de concepție proprie (faptul era plauzibil, întrucît institutul avea în plan asemenea preocupări, iar în colectiv fuseseră introduși și cîțiva specialiști în acest domeniu). Aceeași explicație s-a dat și cu prilejul unor tratative necesare importului de materiale pentru executarea lucrării de cercetare. Fiecare fază a tratativelor a fost discutată cu ofițerul de contrainformații economice.

Cu aprobarea organelor de partid, s-au luat măsuri pentru verificarea membrilor colectivului, pentru a se cunoaște dacă au relații cu persoane care prezintă interes pentru securitatea statului. De asemenea, s-au intensificat măsurile informativ-operative, urmărindu-se prin aceasta să se stabilească dacă cei în cauză fac obiectul preocupărilor unor servicii de informații străine sau ale unor persoane interesate.

Raporturile ofițerului respectiv cu membrii colectivului, în special cu conducătorul său, au devenit pe parcurs foarte apropiate, determinîndu-i să se consulte cu el ori de cîte ori s-au ivit probleme deosebite ori au întîmpinat diferite dificultăți. Cei în cauză au devenit extrem de receptivi la indicațiile organelor de securitate.

În faza de realizare a prototipului, cînd existau posibilități ca un număr mai mare de persoane să ia cunoștință de preocupările colectivului, s-a avut în vedere păstrarea secretului ideilor de bază și s-a procedat la urgentarea brevetării.

4. Verificarea, cunoașterea și pregătirea contrainformativă a deținătorilor de secrete care se deplasează în străinătate.

Dezvoltarea pe multiple planuri a relațiilor externe ale țării noastre a determinat creșterea numărului de cetățeni români care se deplasează în străinătate în interes de serviciu sau particular. Printre aceștia se află și un număr însemnat de deținători de secrete ce lucrează în întreprinderi economice, institute de cercetări și proiectări, unități cu producție pentru apărare, în sistemul comerțului exterior sau în alte obiective în care se concentrează date și informații secrete.

În scopul prevenirii scurgerii de informații secrete pe această cale și al protejării cetățenilor români de acțiunile serviciilor de spionaj și organizațiilor reacționare din străinătate, organele de securitate trebuie să întreprindă, în baza atribuțiilor ce le au, activități de verificare, cunoaștere și pregătire contrainformativă a cetățenilor români, deținători de secrete, care se deplasează în străinătate. În acest sens, ofițerii de securitate, fiecare pe profilul său de muncă, trebuie să întreprindă măsuri menite să vizeze :

— Cunoașterea, cu ajutorul conducerilor organizațiilor socialiste, a deținătorilor de secrete care urmează a fi propuși pentru îndeplinirea anumitor sarcini de serviciu în străinătate, precum și a celor ce solicită efectuarea de călătorii în exterior pe cont propriu. Asupra lor se vor efectua verificări complexe, prin folosirea rețelei informative, a celorlalte mijloace și metode ale muncii de securitate, pentru a se preveni plecarea în exterior a elementelor pretabile la acțiuni ostile, a celor ce nu prezintă garanții din punctul de vedere al securității statului ori despre care se dețin date că nu sînt competente să rezolve sarcinile încredințate. În cazul celor ce au acces la informații, date și documente cu caracter strict secret de importanță deosebită verificările vor fi extinse și asupra rudelor apropiate. Dacă în urma verificărilor se obțin informații din care rezultă că cei în cauză sînt pretabili la acțiuni dăunătoare statului nostru, pe lîngă neacordarea avizului, se vor lua și alte măsuri preventive, specifice fiecărui caz în parte (extinderea procesului de verificare în cadrul dosarelor de obiectiv-problemă ; retragerea avizului de acces la date secrete ; avertizarea ori punerea în dezbaterea colectivelor de muncă ; luarea în lucru

prin dosare de urmărire informativă a celor despre care s-a stabilit că au fost contactați de cadre ori agenți ai serviciilor de spionaj etc.).

— Depistarea cetățenilor români deținători de secrete care, prin diferite aranjamente puse la cale cu străinii, încearcă să obțină invitații spre a se deplasa în exterior, în interes de serviciu sau pe cont propriu, fără a fi propuși de conducătorii organizațiilor socialiste (pentru documentare, asistență de specialitate, specializare, studii, participarea la diverse reuniuni sau conferințe etc.).

— Intensificarea măsurilor de verificare a deținătorilor de secrete după ce au obținut aprobarea de plecare din țară, spre a stabili dacă : manifestă interes pentru a intra în posesia unor secrete de stat la care nu au acces, stabilesc legături suspecte cu diplomați ori cu alți străini, contactează elemente cu rude sau relații în străinătate urmărind să obțină anumite facilități pe timpul șederii în exterior, fac pregătiri pentru a nu se mai înapoia în țară [1].

— Diversificarea acțiunilor de pregătire contrainformativă a deținătorilor de secrete ce au obținut aprobarea să se deplaseze în străinătate, punîndu-se accent pe obligativitatea păstrării secretului asupra datelor pe care le cunosc, apărarea intereselor statului în relațiile și tratativele cu străinii, evitarea împrejurărilor ce ar putea duce la compromiterea sau atragerea lor la activități ostile de către serviciile de spionaj străine, organizațiile reacționare ori teroriste, firmele și reprezentanții acestora din străinătate.

Pregătirea contrainformativă a deținătorilor de secrete ce se deplasează în străinătate va fi asigurată de ofițerii care au în răspundere obiectivele sau sectoarele unde lucrează aceștia. În cazul persoanelor cu funcții de răspundere, al celor ce se deplasează în exterior pentru a participa la reuniuni internaționale, pentru definitivarea unor afaceri importante, la specializare sau studii pe perioade îndelungate, pregătirea contrainformativă va fi efectuată de cadrele de conducere din unitățile centrale și teritoriale.

Pregătirea contrainformativă a persoanelor despre care se dețin date că sînt vizate de serviciile de spionaj va fi efectuată

[1] Asupra elementelor cu manifestări ostile din acest punct de vedere se va acționa, cu aprobările de rigoare, pentru a nu li se permite plecarea din țară. (N.A.)

de cadre cu funcții de conducere din aparatul de contraspionaj în colaborare cu ofițerii din unitățile ce au în răspundere obiectivele sau sectoarele în care acestea își desfășoară activitatea.

La întoarcerea din străinătate, deținătorii de secrete vor fi contactați obligatoriu de către ofițerii ce i-au pregătit contrainformativ, asigurîndu-se obținerea, in timp util, a datelor de interes operativ pentru securitatea statului.

Pregătirea contrainformativă trebuie să aibă un caracter concret și să se facă pe baza unor materiale bine documentate și diversificate, în funcție de datele ce se cunosc despre cei ce efectuează deplasările, scopul și durata lor, metodele și procedeele folosite de serviciile de spionaj, organizațiile reacționare și firmele străine în acțiunile de compromitere și racolare a unor cetățeni români, intensitatea altor acțiuni ostile puse la cale împotriva țării noastre.

— Continuarea măsurilor de verificare a deținătorilor de secrete după înapoierea în țară, spre a stabili eventualele acțiuni întreprinse asupra lor de serviciile de spionaj, cercurile reacționare ori teroriste din străinătate, persoanele care au avut comportări sau legături suspecte în exterior, au scos peste graniță lucrări sau alte materiale cu caracter secret, și-au depășit mandatul în relațiile cu străinii, nu au militat cu consecvență pentru promovarea intereselor statului nostru, au adus în țară obiecte a căror valoare depășește posibilitățile materiale legale etc. Totodată, aceste verificări trebuie să asigure depistarea deținătorilor de secrete care, după înapoierea din exterior, își creează relații suspecte cu cadre sau agenți ai serviciilor de spionaj, vizitează, fără aprobare, ambasade, biblioteci sau alte reprezentanțe străine, participă la acțiuni protocolare organizate de diplomați sau alți străini etc.

5. Folosirea sistemelor de alarmare și a capcanelor tehnico-criminalistice în locurile unde se execută lucrări ce prezintă importanță din punctul de vedere al apărării secretului de stat.

Potrivit legislației în vigoare, în afara programului de lucru, securitatea încăperilor în care se păstrează documente secrete de stat ori unde se execută lucrări cu astfel de caracter se asigură prin personal de serviciu sau de pază. Acolo unde

nu se folosește un asemenea personal, pentru paza încăperilor respective este necesar să se instaleze sisteme de alarmare ori capcane tehnico-criminalistice.

În legătură cu realizarea acestei sarcini, ofițerilor de securitate le revin următoarele obligații :

— să stabilească locurile unde se impune instalarea celor mai eficiente sisteme tehnico-criminalistice ;

— să instruiască personalul de serviciu și de pază din obiective cu privire la atribuțiile ce-i revin în cazul folosirii sistemelor de alarmare, ce trebuie să fie consemnate și în instrucțiunile personalului de serviciu sau de pază ;

— să verifice, periodic, modul cum sînt întreținute sistemele de alarmare și dacă funcționează corespunzător.

În ceea ce privește construcția sistemelor de alarmare, ofițerii vor îndruma conducătorii de organizații socialiste să se adreseze unităților specializate ale industriei sau să le realizeze prin autodotare.

Capcanele tehnico-criminalistice vor fi folosite numai cînd situația operativă impune acest lucru.

6. Verificarea cazurilor în care sînt indicii neîndoielnici de scurgere a secretului de stat.

În activitatea informativ-operativă, organele de securitate pot obține informații din care să rezulte că anumite servicii de spionaj, cadre sau agenți ai acestora ori alte persoane neautorizate au intrat în posesia unor date și informații secrete din diferite domenii și sectoare de activitate, fără a se cunoaște pe ce căi au reușit să le obțină.

Astfel de situații constituie evenimente deosebite și trebuie verificate cu operativitate, de regulă, prin începerea urmăririi informative, luîndu-se măsuri complexe care să ducă la închiderea căilor de scurgere în continuare a secretelor, la documentarea și tragerea la răspundere a eventualilor spioni sau trădători. Printre măsurile ce pot fi luate în astfel de situații, enumerăm :

— analiza temeinică a informațiilor, pentru a se emite ipotezele cele mai plauzibile cu privire la domeniul, întreprinderea sau instituția în care s-au aflat secretele respective și pe ce căi ar fi putut intra în posesia lor cei interesați ;

— identificarea și verificarea completă a persoanelor ce au avut acces la astfel de date, cunoașterea legăturilor și a activității acestora, pentru a se stabili și restrînge cercul de suspecți [1] ;

— aplicarea în rîndul celor suspecți a unor combinații și legende care să-i determine să se demaște (plasarea unor informații „secrete" și controlul reacțiilor produse de ele, interpunerea de informatori ce le-ar putea „înlesni" legătura cu exteriorul, infiltrarea unor informatori sau ofițeri care să se dea drept „străini" etc.) ;

— dezinformarea, prin informatori capabili sau alte mijloace și metode, a serviciilor de spionaj spre a le determina să pună la îndoială veridicitatea informațiilor pe care le-au obținut anterior și să dea crezare datelor de intoxicare plasate de organele de securitate ;

— informarea conducătorilor organizațiilor socialiste asupra unor nereguli privind păstrarea și manipularea documentelor secrete sau relațiile cu străinii și determinarea lor să respecte și să ceară personalului din subordine aplicarea prevederilor legale ;

— îndepărtarea plauzibilă a celor suspecți din locurile de muncă care le dădeau acces la secrete de stat și controlul reacțiilor lor ulterioare, pentru a stabili dacă ei caută alte surse sau posibilități de a obține date secrete ;

— luarea, cu sprijinul conducătorilor organizațiilor socialiste, a unor măsuri administrative sau disciplinare împotriva celor ce au dovedit neglijență la întocmirea, multiplicarea, manipularea, păstrarea și transportul documentelor secrete, precum și aplicarea de către organele de securitate a unor amenzi contravenționale ;

— probarea vinovăției și tragerea la răspundere penală a celor ce au săvîrșit infracțiunile de trădare, spionaj, divulgare a secretului care periclitează securitatea statului și a altor infracțiuni în legătură cu secretul.

---

[1] In cazurile în care informațiile ce s-au scurs se concentrează la mai multe obiective, se pot constitui colective mixte de ofițeri cu sarcini și răspunderi concrete. O atenție deosebită se va acorda cetățenilor români ce au avut acces la secretele respective și întrețin relații cu străinii, au făcut călătorii în exterior, vizitează reprezentanțele străine cu sediul în România ori participă la acțiuni protocolare, întrețin legături suspecte cu persoane din străinătate. (N.A.)

Iată cum a procedat într-un caz un ofițer de securitate pentru a verifica o suspiciune de scurgere a unor informații secrete. La o întreprindere de comerț exterior s-au lansat cereri de oferte pentru importarea unor instalații complexe, necesare unui domeniu al industriei chimice. Contractul, avînd o valoare foarte mare, a fost luat sub control informativ de către ofițerul de securitate.

După studiul comparativ al mai multor oferte prezentate de parteneri străini, conducerea întreprinderii s-a oprit asupra instalațiilor oferite de firma „EMMA", întrucît corespundeau parametrilor tehnici ceruți de beneficiar și se vindeau la un preț convenabil. Pentru edificarea corespunzătoare asupra calității instalațiilor, s-a hotărît ca o delegație formată din reprezentanți ai întreprinderii de comerț exterior și ai celei beneficiare să se deplaseze în străinătate pentru a analiza comportarea instalațiilor în procesul de producție. La întoarcerea delegației, s-au obținut aprecieri pozitive asupra calității instalațiilor și s-a hotărît începerea discuțiilor cu reprezentanții firmei în cauză pentru stabilirea prețului.

La tratative, spre stupefacția părții române, reprezentanții firmei străine au mărit prețul cu 5% față de cel cerut inițial, motivînd creșterea prețurilor pe plan mondial. Cu toate încercările părții române de a-i determina să renunțe la această cerere, străinii în cauză nu au cedat. Ofițerului de securitate i s-a părut suspectă această schimbare de atitudine a reprezentanților firmei străine, mai ales că pînă atunci deținea informații certe că respectivii erau interesați să obțină acest contract la prețul solicitat inițial. Potrivit uneia dintre ipotezele pe care ofițerul a formulat-o, străinii cunoșteau că sînt preferați la încheiera contractului, deoarece au intrat în posesia unor date secrete din studiul comparativ al ofertelor, aflînd astfel că firmele concurente aflate în competiție solicitau prețuri mai mari și deci nu puteau fi acceptate.

Pentru încheierea contractului în condiții avantajoase părții române, precum și pentru identificarea persoanei care a transmis străinilor date secrete din studiul comparativ al afacerilor, ofițerul de securitate a procedat în felul următor :

— A conceput și aplicat, cu concursul conducerii întreprinderii de comerț exterior, o combinație, care a avut darul să dezorienteze reprezentanții firmei străine și să creeze o atmosferă de incertitudine asupra intențiilor părții române de a mai importa acea instalație. Astfel, în serviciul operativ care ducea tratative cu firma „EMMA" s-a comunicat de către conducerea profesională că „din dispoziții superioare" importul utilajelor pentru instalația respectivă se sistează, dar că se impun măsuri în continuare pentru prospectarea mai amănunțită a pieței externe, mai ales că s-au obținut informații că instalații de acel gen au început să producă și alte țări. Pentru derutare, au fost chemați la discuții parteneri de la firme străine cunoscute că produc instalații asemănătoare, de la care s-au primit și oferte. În urma acestor „manevre", reprezentanții în cauză au comunicat conducerii firmei „EMMA" că sînt în pericol de a pierde contractul, cerînd aprobare pentru încheierea lui la prețul propus inițial, lucru pe care conducerea firmei străine, în cele din urmă, l-a acceptat.

— A selecționat persoanele ce au dus tratative și au avut acces la studiul comparativ al ofertelor, oprindu-se asupra lui „Păcuraru" și „Anton", despre care deținea unele informații că se lăsau „mituiți" de partenerii străini. Fiind bine încadrați informativ și folosindu-se oportun filajul și mijloacele tehnice, s-a stabilit că mai atent cu reprezentanții firmei „EMMA" se comporta numitul „Anton" care, dealtfel, de fiecare dată îi însoțea la intrare, la ieșire și la tratative.

Informativ s-a stabilit că într-una din zile, cînd „Anton" i-a însoțit pe cei doi străini la intrarea în sala de tratative, a predat unuia dintre ei o notiță. Conținutul acesteia nu a putut fi cunoscut, iar momentul predării-primirii nu a fost marcat prin acte premergătoare.

În timpul cît străinii se aflau în țară, filajul a semnalat că, într-o după-amiază, „Anton" s-a întîlnit cu reprezentantul firmei „EMMA", de la care a primit un pachet, moment ce a fost fotografiat și s-au întocmit acte premergătoare.

După plecarea străinului de la locul întîlnirii „Anton" a fost invitat la sediul organelor de miliție, unde a dat explicații despre natura relațiilor cu acesta. Cînd s-a controlat con-

ţinutul pachetului respectiv, în el s-au găsit ţigări şi o sumă de bani în valută. „Anton" a recunoscut, în cele din urmă, că a fost corupt de străin, căruia i-a furnizat unele date despre preţul ofertelor firmelor concurente. El a declarat, de asemenea, că a mai primit anterior de la străin asemenea sume, precum şi diverse obiecte pe care le deţine la domiciliu.

Pe baza datelor obţinute, „Anton" a fost pus în dezbaterea colectivului de la locul de muncă şi îndepărtat din sfera relaţiilor de comerţ exterior.

Prevenindu-se aducerea unor prejudicii statului nostru, tratativele cu firma „EMMA" au continuat, încheindu-se un contract avantajos părţii române.

CAPITOLUL IV

Modalităţi folosite de aparatul de securitate pentru educarea cetăţenilor în spiritul vigilenţei, al apărării secretului de stat

Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism a consacrat îndatorirea ca toate organizaţiile de masă şi obşteşti, instituţiile de informare în masă şi cele cu caracter cultural-educativ, organizaţiile socialiste, toţi activiştii de partid şi de stat să participe nemijlocit la activitatea de educare a cetăţenilor în vederea afirmării depline în viaţă a principiilor eticii şi echităţii socialiste, dintre care la loc de frunte se află cele privind apărarea patriei, a cuceririlor revoluţionare ale poporului, apărarea secretului de stat, respectarea legilor ţării. Astfel, în Programul P.C.R. se subliniază că *„Îndatorirea supremă a fiecărui membru al societăţii este aceea de a apăra, cu orice sacrificii, integritatea patriei, cuceririle revoluţionare ale poporului, independenţa şi suveranitatea României. Toţi cetăţenii trebuie să dea dovadă de vigilenţă şi combativitate revoluţionară faţă de orice acţiuni sau manifestări ostile orînduirii noastre socialiste, intereselor vitale ale poporului"* [1].

În acest context se înscriu şi sarcinile ce revin organelor de securitate pentru educarea cetăţenilor în spiritul apărării secretului de stat, activitate ce constituie o componentă importantă a perfecţionării continue a muncii lor. Pentru ca ac-

[1] *Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism*, Editura politică, Bucureşti, 1975, pag. 158.

țiunile cu caracter educativ desfășurate de organele de securitate să aibă efectul scontat la prevenirea încălcării normelor privind apărarea secretului de stat și modul de stabilire a relațiilor cu străinii, trebuie să se respecte următoarele cerințe :

— activitatea să se desfășoare în deplină concordanță cu prevederile documentelor de partid și cu actele normative în vigoare, cu ordinele conducerii ministerului ;

— efectele dorite pot fi obținute numai dacă această activitate va avea un caracter organizat și se va desfășura în mod sistematic, pe baza unor planuri concrete de acțiune întocmite la nivelul unităților cu atribuții în apărarea secretului de stat ;

— acțiunile de educare a cetățenilor în spiritul vigilenței, al apărării secretului de stat trebuie să fie rodul colaborării strînse și permanente cu organizațiile socialiste, precum și cu organele cărora le incumbă astfel de obligații ;

— în funcție de scopul urmărit, categoria de persoane cărora li se adresează, situațiile concrete de desfășurare, se cere să se aleagă formele educative cele mai eficiente, urmărindu-se, totodată, ca ele să fie cît mai legate de specificul locurilor de muncă respective ;

— este necesar ca acțiunile întreprinse în această direcție să fie bine pregătite, scurte dar bogate în idei, să prezinte cazuri cît mai semnificative și precise, să evite teoretizările, exagerările, generalizările și să releve consecințele unor fapte negative și urmările lor, astfel încît cei cărora li se adresează să tragă maximum de învățăminte, iar materialele prezentate să nu cuprindă inexactități, indicații neclare, soluții neverificate etc., ce pot provoca confuzii, interpretări greșite, rezolvări necorespunzătoare ;

— în întreaga activitate desfășurată pe linia educării cetățenilor să se manifeste grijă deosebită pentru a nu se produce desconspirări de date secrete sau de metode ori mijloace de muncă ale organelor de securitate, cazuri în lucru, măsuri cu caracter secret în curs de realizare etc.

Acțiunile ce le desfășoară organele de securitate pentru a asigura educarea cetățenilor în spiritul vigilenței, al apărării secretului de stat îmbracă diferite forme [1], cum sînt :

[1] Pentru aprofundarea acestor aspecte, a se vedea lucrarea *Forme și metode ale participării organelor Ministerului de Interne la educarea cetățenilor în spiritul legalității socialiste*, editată pe plan intern în anul 1978. (N.R.)

a) *Prelucrarea periodică a legislației* constituie o formă eficientă prin care se contribuie la educarea cetățenilor țării noastre. Această sarcină rezultă pentru organele de securitate din actele normative în vigoare [1].

În cadrul unor astfel de acțiuni, este recomandabil să se explice conținutul și spiritul actelor normative, să se dea exemple semnificative (pozitive și negative) cu privire la modul cum s-au însușit și în care trebuie înțelese prevederile legale, evitîndu-se simplele reproduceri de texte din legislație. Cu ocazia unor astfel de dezbateri, este necesar să se indice cum trebuie procedat pentru a evita consecințele negative pe care le pot genera unele neînțelegeri ale legislației sau modul de tratare a fenomenelor nou apărute, ce nu-și găsesc o reglementare clară în textul actual al prevederilor legale.

Se impune ca în urma unor asemenea discuții, cetățeanul român să se convingă că prevederile actelor normative nu sînt o suită de oprelişti, ci au rolul să-l apere, atît pe el, cît și interesele statului nostru.

Paralel cu reliefarea importanței cunoașterii, înțelegerii corecte și respectării legislației, trebuie subliniate consecințele ce decurg din nerespectarea acesteia, atît pentru stat, cît și pentru cetățean. Folosirea, fără desconspirări, de exemple concrete în sprijinul unor astfel de idei este absolut necesară, contribuind la sporirea efectului preventiv al acestei forme.

b) *Difuzarea în rîndul maselor a ideilor și problemelor legate de apărarea secretului de stat* prin folosirea posibilităților oferite de presă, radio, televiziune, cinematografie, teatru, literatură etc. constituie o altă formă a acțiunilor cu caracter educativ desfășurate de organele securității statului, care se realizează, de regulă, în următoarele moduri :

— Atragerea scriitorilor, scenariștilor etc. la activitatea de educare a populației în spiritul apărării secretului de stat, prin elaborarea unor lucrări care să contribuie la îndeplinirea acestui obiectiv.

— Sprijinirea ziariștilor, redactorilor de la reviste, radio și televiziune, a altor persoane ce activează în cadrul unor organe cu sarcini în domeniul educației, precum și a scriitorilor, scenariștilor etc. care, din proprie inițiativă sau în urma

[1] A se vedea Decretul nr. 468/1971 privind unele măsuri de îmbunătățire a activității de aplicare și de popularizare a legislației. (N.A.)

atragerii lor de către organele de securitate, manifestă dorința de a contribui prin scrisul lor la educarea populației în spiritul apărării secretului de stat, să elaboreze lucrări cît mai utile atingerii scopului menționat. Aceasta se poate realiza prin documentarea persoanelor respective asupra aspectelor, cazurilor, problemelor ce prezintă interes din punctul de vedere al apărării secretului de stat; purtarea de discuții cu ele pe marginea aspectelor referitoare la această problemă, cuprinse în lucrările pe care le-au elaborat; acordarea consilieratului în cazul filmelor și spectacolelor inspirate din activitatea desfășurată pentru apărarea secretului de stat; organizarea de consfătuiri de lucru cu persoanele în cauză, consacrate analizării aspectelor ce interesează a fi abordate în cadrul activității de propagandă pe linia apărării secretului de stat, a modalităților de înfăptuire a acesteia.

— Scrierea de către cadrele aparatului de securitate a unor articole ce se publică în presă, în care sînt popularizate prevederi ale actelor normative, se descriu cazuri de încălcări ale acestora, se prezintă diferite aspecte pozitive, învățăminte etc.

— Elaborarea de către cadrele de securitate a unor lucrări beletristice (romane, scenarii, lucrări dramatice ș.a.), inspirate din activitatea desfășurată de aparatul de securitate pentru apărarea secretului, din cazurile de încălcare a normelor în vigoare, metodele de acțiune și mijloacele folosite de dușman pentru obținerea de date secrete ș.a.

Mijloacele de informare în masă au o largă audiență și o putere deosebită de influențare. De aici, obligația de a se selecționa cu discernămînt cazurile ce urmează a fi date publicității. Ele trebuie să corespundă realității și să nu exagereze situația de fapt. De asemenea, este necesar să se aibă în vedere să nu se producă desconspirări, un rol important din acest punct de vedere avîndu-l organul specializat pentru prevenirea scurgerii de date și informații secrete de stat și de serviciu din Ministerul de Interne, precum și ofițerii ce îndeplinesc astfel de atribuții în comandamentele de armă, direcțiile generale și în unități. Aceștia, în conformitate cu ordinele în vigoare, trebuie să verifice și să avizeze toate materialele destinate difuzării prin mijloacele de informare publică, care fac referiri la activitățile specifice muncii de securitate.

c) *Folosirea mijloacelor propagandei vizuale* (panouri, gazete de perete, afișe, expoziții etc.) constituie o altă formă de acțiune cu caracter educativ, desfășurată de organele securității statului. Aspectele ce pot fi abordate sînt foarte diferite: popularizarea prevederilor actelor normative, prezentarea unor aspecte negative, lansarea de chemări la vigilență, la demascarea actelor de neglijență și de minuire defectuoasă a documentelor, reamintirea unor obligații concrete, specifice diferitelor locuri de muncă pe linia apărării secretului de stat etc.

d) *Punerea în dezbaterea colectivului de la locul de muncă* a celor ce au comis abateri de la normele legale privind apărarea secretului de stat și modul de stabilire a relațiilor cu străinii are o mare influență educativă, atît asupra celor vinovați, cît și pentru dezvoltarea spiritului de vigilență și combativitate al cetățenilor care participă la astfel de acțiuni, pentru dezvoltarea opiniei de masă împotriva infracțiunilor și a altor abateri ce aduc atingere secretului de stat.

Unitățile de securitate, cu aprobarea celor în drept, au datoria să propună conducătorilor organizațiilor socialiste sau obștești punerea în dezbaterea colectivelor de oameni ai muncii a unor asemenea cazuri și să acorde tot sprijinul necesar în pregătirea și realizarea lor, asigurînd, în același timp, conspirarea deplină a mijloacelor și metodelor secrete de muncă.

Punerea în dezbaterea colectivului de muncă se organizează de conducătorii organizațiilor socialiste cu acordul primului secretar al comitetului județean de partid, respectiv al municipiului București.

Materialele ce urmează să fie prezentate unor colectivități trebuie să fie bine documentate. Se impune să se analizeze cu atenție esența faptelor și scopurilor reale urmărite de cei vinovați, în așa fel încît persoana implicată să fie cunoscută multilateral, să se evidențieze carențele din educație, defectele de caracter, influențele unor elemente reacționare sau posturi străine de radio, cauzele concrete ce au determinat comiterea faptei respective. Este necesar să fie demascate tendințele de căpătuială, aviditate, lipsurile din educație sau neglijențele în păstrarea ori manipularea unor documente secrete ce pot să-l ducă pe individ la fapte și mai grave. Trebuie relevat rolul deosebit pe care îl poate avea colectivul în sesizarea la timp și combaterea unor manifestări străine eticii și echității socialiste.

La acțiuni de acest fel pot fi invitați ziariști sau radiotelereporteri care, prin materialele ce le vor prezenta marelui public, pot contribui într-o mare măsură la educarea cetățenilor.

Exemplul redat în continuare este semnificativ în acest sens. La o întreprindere de comerț exterior, doi economiști se întîlneau neoficial cu străinii, cu care prilej le furnizau acestora unele date referitoare la stadiul tratativelor. În legătură cu activitatea lor, s-a mai stabilit că participau la petreceri cu străinii, unele plătite de aceștia, iar în anumite împrejurări solicitau cadouri, sugerînd obiectele ce le preferau.

Pentru curmarea faptelor ilegale și exercitarea unei influențe pozitive asupra personalului muncitor din întreprindere, cu aprobarea celor în drept, cei doi au fost puși în dezbaterea colectivului de muncă. Acțiunea a avut efectul scontat, deoarece ;

— în materialul pregătit au fost cuprinse numai fapte certe, ce nu puteau fi contestate sub nici o formă și pentru care existau probe suficiente ;

— fiecare faptă comisă a fost încadrată în textul de lege corespunzător, în timpul expunerii menționîndu-se concret normele încălcate ;

— prezentarea materialului s-a făcut de către un ofițer bine documentat, care, prin modul cum l-a expus, a convins total pe cei din sală ;

— pentru dezbatere s-a pregătit și o expoziție în care s-au prezentat obiectele primite de cei în cauză drept răsplată pentru informațiile furnizate străinilor.

Din datele obținute ulterior s-a stabilit că această dezbatere și-a atins pe deplin scopul propus.

e) *Prelucrarea constatărilor făcute cu ocazia controalelor.* Controalele au și un efect preventiv, întrucît scot în evidență situațiile necorespunzătoare generate de necunoașterea, interpretarea eronată sau ignorarea prevederilor legale, neajunsuri ce pot crea condiții favorabile pentru scurgerea de informații.

În raport cu constatările făcute, se stabilesc măsurile ce se impun pentru remedierea neajunsurilor. Odată cu prelucrarea constatărilor, este indicat să se procedeze la instruirea corespunzătoare a celor în cauză în legătură cu modul în care trebuie să fie aplicate prevederile legale.

f) *Avertizarea* este o modalitate eficientă de acțiune în vederea determinării unor persoane să sisteze activitățile negative și să renunțe la atitudinile ce pot degenera în infracțiuni sau alte fapte dăunătoare statului nostru.

Avertizarea se poate folosi și în cazul deținătorilor de secrete ce au relații neoficiale cu străinii. De regulă, în cadrul acestor relații se produc fapte care pot prejudicia interesele statului nostru, mai ales prin divulgarea unor secrete de stat ori de serviciu.

Indiferent de formele pe care le îmbracă acțiunile educative folosite de organele de securitate, ele trebuie să evidențieze faptul că dușmanul acționează în permanență, folosind metode și mijloace de mare diversitate, pentru obținerea de date secrete din diferite sectoare de activitate și că divulgările de orice fel aduc prejudicii — uneori foarte mari — statului nostru.

Totodată, este necesar să se sădească în conștiința oamenilor muncii ideea că, avînd în vedere această preocupare a dușmanului, volumul mare de date cu caracter secret existent și numărul însemnat de persoane ce lucrează cu ele, apărarea secretului de stat constituie o obligație de onoare a fiecărui cetățean al patriei noastre.

Activitatea de educare a cetățenilor trebuie să ducă la creșterea conștiinței juridice a personalului muncitor, în special a celui ce lucrează cu secrete de stat ori intră în contact cu străinii.

De asemenea, este recomandabil ca prin munca de educație să se creeze asemenea condiții încît dușmanul să acționeze pe un teren în care activitatea lui să devină din ce în ce mai grea, chiar imposibilă — cum spunea secretarul general al partidului —, realizîndu-se și prevenția totală, în sensul mobilizării oamenilor muncii la sporirea vigilenței, a spiritului de sesizare a tuturor faptelor, comportărilor și atitudinilor ce pot aduce atingere secretului de stat.

Redactor : mr. GHEORGHE VARGA
Corector : plut. DAN CÂRSTOIU

Comanda nr. 0049065 Dat la cules : 04.07.1980
R.M. 041 Bun de tipar : 05.09.1980

Lucrarea conține 64 pagini.